

JA' TI SC'OPILAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE TI LAJ STS'IBA TI MARCOSE

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ja' hech ilic ti sc'opilal ti Jesucristoe, ja' ti Snich'on ti Diose. Ja' ti lequil ach' c'ope.

² Hech ono'ox ts'ibabil comel yu'un ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one:

A'yo me ava'i, ho'on Diosun, ti jtac batel ti j'alvanej cu'une.

Ja' chbaej avu'un.

Ja' chasmeltsambot abe, xchi ti Diose, xut ti Cajvaltique.

³ Chlic jun jchi'iltic tsots chc'opoj ti xocol balumil.

Hech chal:

“Chtal xa ti Cajvaltique, hech yu'un comesic ti c'usi chasbolibtasoxuque”,

chlic yut ti xchi'iltaque, xchi ti Isaíase. ⁴ Hech ital ti Juane. Te ti xocol balumil tal yac'be yich'ic ho' ti jchi'iltaque, ho'on ti co'ol judioun xchi'uque. Laj xcholbe ya'yic sc'opilal ti ich'ho'e ti ja' chch'aybat smul ti much'utic tsutes yo'ntonic yu'un ti smulique ti chich'ic ho'e. ⁵ Ba ya'ibeic sc'op ti Juane scotol ti jchi'iltaque ti te nacajtic ti estado Judea, xchi'uc ti te nacajtic ti jteclum Jerusalén. Jamal c'ot yalic ti stojol ti Juane ti c'usi smulic jujun. Hech yu'un i'ac'batic yich'ic ho' yu'un ti Juane te ti uc'um Jordán.

⁶ Ti Juane slapoj sc'u' meltsambil ti stsotsil camello. Xchucuj xch'ut ti xincha. Ti sve'ele puru c'ulub xchi'uc ajapom. ⁷ Hech laj xcholbe ya'yic ti jchi'iltaque:

—Oy much'u patil chtal. Ja' tsots yabtel yich'oj. Ho'oni mu tsotsuc cabtel quich'oj. Ma mi sjitumbeluc yaq'uul sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta mi jutuc. ⁸ Ho'oni ja' no'ox cabtel chacac'be avich'ic ho'. Ti chcale, ja' chayac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espíritue —xchi ti Juane.

Ja' sc'opilal ti i'ac'bat yich' ho' ti Jesuse

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Hech yorail iloc' batel ti jteclum Nazaret ti Jesuse. Te oy ti estado Galilea ti Nazarete. Ic'ot ti uc'um Jordán ti Jesuse. Te i'ac'bat yich' ho' yu'un ti Juane. ¹⁰ C'alal iloc' ti yut uc'um ti Jesuse, ti ora ijam ti vinajele laj yil ti Jesuse. Sq'ueloj iyal tal ti sba ti Ch'ul Espíritue. Jun to culajte x'elan ti c'alal iyal tal ti sbae. Te icom. ¹¹ Ti Diose ic'opoj te ti vinajel. Hech laj yal:

—Ho'ot Jnich'onot. Lum c'uxot ti co'nton. Nichim no'ox co'nton avu'un —xchi xc'opoj te ti vinajel.

Ja' sc'opilal ti ipasbat proval yo'nton ti Jesuse yu'un ti totil pucuje

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Ti ora i'ic'at batel ti Jesuse yu'un ti Ch'ul Espíritue. I'ic'at batel ti xocol balumil. ¹³ Oy jti'vanej bolom te oy. Te ihalej cha'vinic c'ac'al ti Jesuse. Te ipasbat proval yo'nton yu'un ti Satanase, ja' ti totil pucuje. Ti ch'ul abatetique ja' tal scoltael ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti lic xchol ti lequil ach' c'ope ti Jesuse

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ti Juane itic'at ti chuquel. C'alal te tiq'uul ti Juane, ti Jesuse ibat ti Galilea, ba xcholbe ya'yic ti jchi'iltaque

ti lequil ach' c'ope ti yaloj ti Diose. ¹⁵ Hech laj yalbe ti jchi'iltaque:

—Laj xa sta yorail ti chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose. Suteso me avo'ntonic yu'un amulic. Ch'unic me ti lequil ach' c'ope —xchi.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yic' chanvo' ti ja' yabtelic tstsauic choy

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Ti Jesuse ixanav batel ti ti'ti'nab te ti estado Galilea. Hech laj yil ti Simone, ja' ti Pedro yan sbie, xchi'uc ti yits'ine, ja' ti Andrese. Te tstenic ochel slebic ti ho' yu'un tstsauic choy. Ja' yabtelic o. ¹⁷ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—La' chi'inun batel. Ti jel avabtelic. Chba asa'bucun tal crixchanoetic —x'utatic yu'un ti Jesuse.

¹⁸ Ti ora laj scomesic ti slebique. Laj xchi'inic batel ti Jesuse.

¹⁹ Ixanavic batel. Ti Jesuse te laj yil ti Jacoboe xchi'uc ti yits'ine, ja' ti Juane. Ja' xnich'nab ti Zebedeoe. Te tic'ajtic ti barco xchi'uc stot. Yac'oj sba tsmeltsanic slebic. ²⁰ Ti Jesuse hech lic yic' ti xcha'va'alique. Hech lic scomesic ti stote. Te tiq'uil icom ti barco xchi'uc ti yaj'abteletique. Ti xcha'va'alique laj xchi'inic batel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti icoltaat ti jun vinique ti oy pucujetic ti yo'ntone

(Lc. 4:31-37)

²¹ Ibatit ti jteclum Capernaum sbi. C'alal ic'ot sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic, ti Jesuse i'och ti templo yu'un ti jchi'iltaque xchi'uc ti yajchanc'opetique. Te ichanubtasvan ti Jesuse. ²² Ich'ay yo'ntonic ti jchi'iltaque yu'un ti c'usi laj yac' ti chanel ti Jesuse. Yu'un muc xchanubtasvan hech chaj c'u che'el ti jchi'iltaque ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Ja' ichanubtasvan hech

chaj c'u che'el ti much'u tsots yabtel yich'oje. ²³ Te oy ti yut templo jun jchi'il ti oy pucujetic ti yo'ntone. Tsots lic c'opojuc ti vinique. Hech laj yalbe ti Jesuse:

²⁴ —Mu aventauntutic, Jesús, ho'ot liquemot tal ti Nazaret. ¿Mi yu'un tal amiluntutic? Chacojtiquin. Ho'ot Snich'onot ti Diose, ho'ot mu'yuc amul —xut.

²⁵ Ti Jesuse laj spajes ti pucujetique. Tsots laj yalbe:

—Anchanic, loc'anic tal ti yo'nton ti vinique —xut.

²⁶ Toj tup'el yic' ti vinique c'alal iloc' tal ti yo'nton ti pucujetique. Tsots i'avan ti pucujetique c'alal iloq'uic tal.

²⁷ Scotolic ich'ay yo'ntonic. Hech laj sjac'be sbaic:

—¿Much'u li' talem li'to? Ja' ach' avi to yu'un oy sp'ijil xu' yu'un tspas ti mantal ti pucujetique. Ch'umbil smantal yu'unic chavil —xut sbaic ti jchi'iltaque.

²⁸ Ti ora ipuc sc'opilal ti hech laj spas ti Jesuse. Ipuc ti scotol jteclumetic te ti sjoylejaj ti Capernaume.

Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ti sme' ti yajnil ti Pedroe

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ C'alal iloc' ti templo ti Jesuse, te chbat ti sna ti Simone. Ibat xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane. Te oy uc Andrés, te oy Simón, yu'un jun snaic xchi'uc ti Simone.

³⁰ Ti sme' ti yajnil ti Simone te metsel ti svayeb. Oy sc'ac'al sbec'tal ti antse. Hech lic yalbeic ti Jesuse ti c'u x'elan ti antse. ³¹ Ti Jesuse inopej batel ti yo' bu metsel ti antse, laj stsacbe sc'ob, laj snit liquel, hech inaquí ti antse. Ti ora ilamaj ti sc'ac'ale. Ti ora lic mac'linvanuc ti antse.

Ja' sc'opilal ti ep ital jchameletic ti mal c'ac'al

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² C'alal imal xa ti c'ac'ale, po'ot xa ch-ic'ub ti os-ile, i'ic'atic talel ti stojol ti Jesuse scotol ti much'utic tsacbilic ti chamele xchi'uc ti much'utic ochem pucuj ti yo'ntonique. ³³ Humul ihulic te ti ti'na scotolic xchi'uc

ti jchameletique. ³⁴ Ep ti jchameletique ti italic ti stojol ti Jesuse. Icol yu'un scotol ti Jesuse ti c'uc no'ox chamel cha'yique. Ep italic ti much'utic ochem pucuj ti yo'ntonique. Laj sloq'ues scotol ti pucujetique ti Jesuse. Muc x'ac'at c'opojuc ti pucujetique yu'un ch-ojtiquinvan ti pucujetique ti ja' Snich'on ti DiOSE.

*Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios ti estado Galilea ti Jesuse
(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Ti yoc'omal ic' to ilic ti Jesuse. Iloc' batel ti jteclum, ibat ti bu mu'yuc crixchanoetic. Te laj sc'opon Dios. ³⁶ Ti Simone xchi'uc ti xchi'iltaque ba sa'ic ti Jesuse. ³⁷ C'alal c'o staic ti Jesuse, hech laj yalbeic:

—Scotolic chasa'ot —xchiic c'otel.

³⁸ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Batic ti yan jteclumetic ti li' nopol no'oxe yu'un chba jcholbe ya'yic uc ti lequil ach' c'ope. Ja' yu'un ti talemun li'to —xchi.

³⁹ Hech ba xchol ti lequil ach' c'ope ti scotol jteclumetic yu'un ti estado Galilea ti Jesuse. Laj xcholbe ti yut templo yu'unic. Laj sloq'ues pucujetic uc ti ochemic ti yo'ntonic ti jchi'iltaque.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta ti vinique ti yich'oj c'a'el
chamele
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)*

⁴⁰ Oy jun jchi'il yich'oj c'a'el chamel tal sc'opon ti Jesuse. Ep laj yalbe vocol ti Jesuse. Laj squejan sba ti stojol ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Mi chac'ane, xu' chichop avu'un —xchi.

⁴¹ Ti Jesuse laj xc'uxubin, laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjol ti vinique. Hech laj yalbe:

—Hechuc, chopan —xut.

⁴² C'alal hech laj yal ti Jesuse, ti ora ichop ti viniqne ti c'a'el chamel cha'ie. ⁴³ Ti Jesuse laj staq'ui batel ti viniqne. Hech laj yalbe:

⁴⁴ —Mu me much'u chavalbe ya'i. Batan, ba ac'o aba ti q'uelel ti stojol ti palee. Ac'bo smoton ti Diose hech chaj c'u che'el laj yal ti Moisesse. Hech tsna'ic ti jchi'iltiqne ti nacol xae —x'utat batel yu'un ti Jesuse.

⁴⁵ Hech iloc' batel ti viniqne. Hech lic xcholbe ya'yic scotolic ti c'u che'el icoltaat yu'un ti Jesuse. Ep laj spuc batel ti lequil abtel tspas ti Jesuse. Hech yu'un ti Jesuse mi ch-och batel ti jun jteclum, mucul ch-och batel. Hech yu'un te ixanav ti bu mu'yuc crixchanoetic. Hech iloc' tal scotol ti crixchanoetic ti jujun jteclum, ba staic ti Jesuse.

2

*Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ti vinic ti sicuben yacane
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)*

¹ C'alal i'ech' chib oxib c'ac'al, patil icha'och yan vuelta ti yut Capernaum ti Jesuse. I'a'yat ti Jesuse ti ihul xa ti bu chvay ono'oxe. ² Ti ora laj stsob sbaic tal te ti stojol ti Jesuse ti jchi'iltaque. Inoj ti jyalel ti yut nae xchi'uc ti sti' nae. Mu xa spas bu tsva'an sbaic. Hech yu'un ti Jesuse lic xcholbe ya'yic ti sc'op ti Diose. ³ Oy jchi'iltac italic spoyojic talem jun jchamel vinic. Ja' jchi'il uc. Sicuben yacan ti viniqne. Chanvo' ti yajvale. ⁴ Mu xu' chjelavic batel ti bu oy ti Jesuse yu'un tsinil ti crixchanoetique. Hech yu'un imuic ti jolna. Pamal ti jolnae. Hech yu'un lic sjomic jutuc ti jolnae ti bu stojol oy ti Jesuse. C'alal ijom yu'unic, laj sliquic yalel xchi'uc spop ti jchamele ti sicuben yacane. ⁵ C'alal laj yil ti Jesuse ti chch'unic ti viniqnetique, hech laj yalbe ti jchamele:

—Tote, ch'ayem xa amul —xchi ti Jesuse.

⁶ Te nacajtíc cha'vo' oxvo' ti jchi'iltaque ti ichanub-tasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaïque. Hech laj yal ti yo'ntoníc: ⁷ “¿C'u yu'un hech chal? ¿Mi yu'un Dios tscuy sba? Mu'yuc much'u yan xu' chixch'aybucutic ti jmultique, ja' no'ox stuc ti Diose”, xchi xc'opojic ti yo'ntonique. ⁸ Ti Jesuse laj sna' ti hech chc'opojic ti yo'ntonique hech yu'un laj sjac'be:

—¿C'u yu'un ti mu lecuc chc'opoj ti avo'ntonique?

⁹ Melel much'uuc no'ox xu' chal ti ch'ayem xa amul, xu' xchi. Much'uuc no'ox xu' chal uc ti lican, q'uecho batel apop, xanavan, xu' xchi. Ja' tsc'an chaq'uel ti much'u hech chc'opojic mi chc'ot ti pasel yu'un hech chaj c'u che'el chal. ¹⁰ Laj xa cal ti ch'ayem xa smul hech yu'un q'uelo c'usi ti jpas ti ora to yu'un hech chana' ti melel ti ho'on ti jch'ay mulil li' ti balumile, ho'on ti co'ol crixchanoucutive —xut.

Ti Jesuse hech laj yalbe ti jchamele:

¹¹ —Ho'oti chacalbe, lican, balo batel apop, batan ti ana —xut ti jchamele, xchi ti Jesuse.

¹² Ti ora ilic ti jchamele. Laj sq'uech batel spop, iloc' batel. Hech yu'un laj yilic scotolic. Ich'ay yo'ntoníc scotolic. Lic yalbeic vocol ti Diose yu'un lec ti jyalel laj yilic ti hech ic'ot ti pasele. Hech laj yalbe sbaic:

—Mu'yuc bu hech quilojtíc ti oy sp'ijil jun crixchano —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti i'ic'at yu'un ti Jesuse ti Mateo

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Patil icha'bat yan vuelta ti ti'nab ti Jesuse. Ep jchi'iltac laj stsob sbaic tal ti stojol. Hech yu'un lic chanubtasvanuc ti Jesuse. ¹⁴ Patil c'alal ixanav batel ti Jesuse, laj yil ti Levie, ja' ti snich'on ti Alfeoe. Ja' Mateo sbi ti ac'opic. Te nacal yo' bu tstojeć spatanic ti jchi'iltaque. Ja' jtsobpatan ti Levie. Ti Jesuse hech laj yalbe:

—La' chi'inun batel —xut ti jtsobpatane ja' ti batem yo'nton chlo'lavan ti taq'uine.

Hech ilic ti Levie, laj xchi'in batel ti Jesuse.

¹⁵ Patil c'alal te nacal ti yut sna ti Levie ti Jesuse yu'un te chve', te xchi'inoj ti mesa ti Jesuse ep xchi'iltac ti Levie ti co'ol jtsobpatanetic xchi'uque xchi'uc much'utic yan oy smul i'ilatic yu'un ti fariseoetique. Teic uc yu'un tsts'aclic tal ti Jesuse. Tal xchi'inic ti naclej te ti mesa xchi'uc ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique. ¹⁶ Ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyojsbaique xchi'uc ti fariseoetique c'alal laj yilic ti hech ic'ot ti pasele, hech laj yalbeic ti yajchanc'opetic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un chchi'in ti ve'el jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletic ti Maestro avu'unique? —xchiic.

¹⁷ Ti Jesuse laj ya'i ti c'u che'el i'albat ti yajchanc'opetique, hech yu'un laj yalbe ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyojsbaique xchi'uc ti fariseoetique:

—Ti much'utic lec oyique, mu yu'unuc tsc'anic jun jpoxtavanej yu'un lec oyic. Ja' no'ox tsc'anic jpoxtavanej ti much'utic jchameletique. Ja' no'ox hech uc ma'uc tal jcolta ti much'utic ti jun yo'nton ti stojol ti Diose. Ja' tal quic' ti jtojol ti much'utic mu junuc yo'nton ti stojol ti Diose yu'un ac'o sutes yo'ntonic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse ti c'u yu'un muc xipan sbaic ti yajchanc'opetique

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ C'alal yorail yipanoj sbaic ti yajchanc'opetic ti Juane, ja' yorail yipanoj sbaic uc ti yajchanc'opetic ti fariseoetique yu'un co'ol xch'unojic hech chaj c'u che'el laj yipanilan sbaic ti jtatamoltutique. Ital cha'vo oxvo' ti jchi'iltaque, tal sc'oponic ti Jesuse. Hech laj sjac'beic:

—Yipanoj sbaic ti ora to ti yajchanc'opetic ti Juane xchi'uc ti yajchanc'opetic ti fariseoetique. ¿C'u yu'un mu xipan sbaic ti avajchanc'opetique ti ho'ote? —xchiic.

¹⁹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti yorail tspasic q'uin ti jnupunele xchi'uc scotol ti yuts yalaltaque, mu lecuc mi chipan sbaic ti yuts yalaltaque ti c'alal te to xchi'inojic ti jnupunele. Mu hechuc sjam. ²⁰ Hech yu'un ti mu xipan sbaic ti cajchanc'op ti ora to. Ja'to mi ic'ot yorail chismilucun ti cajcontrae, ja'to chlic yich'ic mul, chlic yipan sbaic ti cajchanc'ope.

²¹ Scotol ti much'u chixch'umbun ti jc'ope persa tscomes ti c'u che'el xch'unoj ono'oxe, ja' ti poco c'ope. Persa ja' chch'un scotol ti ach' c'ope. Hech chaj c'u che'el ti much'u tspac'an ti bu lajem ti sc'u'e, mu spac'an ti ach' poc' mi mu chuc'biluque. Yu'un mi mu chuc'biluc ti ach' poq'ue, yu'un ta to smuts. Hech yu'un más ep chjat ti bu pocoe. ²² Hech chaj c'u che'el mu'yuc much'u tspul ach' vino ti yac'oj sba chyjube ti bu poco nucul ti spulobil ti vinoe. Mi hech tspase, chjat ti nucule. Lástima chmal scotol ti vinoe. J'ech'el mu xa xtun ti nucule. Ti ach' vinoe ti yac'oj sba chyjube sc'an pulel ti ach' nucule —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetic ti Jesuse ti laj stuch'ic jp'ej cha'p'ej trigo ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Ti yan c'ac'al i'ech'ic ti bu ts'umbil trigo ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique. Ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic c'alal te i'ech'ic. Ti yajchanc'opetique laj stuch'ic jp'ej cha'p'ej trigo ti c'alal te i'ech'ic. ²⁴ Oy cha'vo' oxvo' ti fariseoetique laj yilic, hech lic yalbeic ti Jesuse:

—Q'uelo avil, tsp'ajic mantal ti avajchanc'opetique yu'un ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ti ora to —x'uti ti Jesuse.

²⁵ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ho'oxuc aq'uelojic xa ti sun ti Diose ti c'usi laj spas ti Davide c'alal itsacat ti vi'nal xchi'uc ti much'utic xchi'inojique. ²⁶ Chana'ic ti i'och ti templo yu'un ti Diose c'alal tiq'uil ti totil pale ti Abiatate. Laj sve' ti caxlan vaje te ti ba mesa te ti stojol ti Diose ti Davide. Manchuc mi yaloj ti Diose ti stuquic no'ox tsve'ic ti paleetique, laj sve' ti Davide. Laj yac'be sve' uc ti xchi'iltaque. Mu'yuc smulic yu'un hech laj spasic —xchi ti Jesuse.

²⁷ Hech laj yalbe uc:

—Yu'un laj xch'ac ti jun c'ac'al ti Diose, yu'un ja' ti jcux co'ntontic. Mu yu'unuc laj xch'ac ti Diose yu'un chucul chijc'ot yu'un, yu'un mu'yuc c'usi xu' ti jpastic. Mu hechuc. ²⁸ Hech yu'un ho'on ti co'ol crixchanoucutique, ho'on jventainoj ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontique. Ho'on chcal ti c'usi stac' pasel —xchi ti Jesuse.

3

Ja' sc'opilal ti ichop ti vinique ti sicuben sc'obe

(Mt. 12:9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Ti yan c'ac'al c'alal i'och ti templo ti Jesuse, te oy jun vinic sicuben sc'ob. ² Te oy uc cha'vo' oxvo' ti fariseoetique. Te tsq'uelic mi tscolta ti vinique ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic ti Jesuse yu'un tsc'an tsa'beic smul ti Jesuse. ³ Ti Jesuse hech laj yalbe ti vinique ti sicuben sc'obe:

—La' va'lan li'to ti o'lol —x'utat yu'un ti Jesuse.

⁴ Ti Jesuse hech laj sjac'be ti fariseoetic ti te va'ajtique:

—Mi ti jch'umbetic smantal ti Diose, ¿c'usi lec ti jpastic ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic? ¿Mi chijc'uxubinvan, mi ja' lec chijcontrainvan? ¿Mi chijcoltavan, mi ja' lec chijmilvan? ¿C'usi chanopic? —xchi.

Mi junuc muc xtac'avic. ⁵ Ti Jesuse i'ilin c'alal laj sq'uelbe satic ti fariseoetic ti te joyubtabil yu'une. Laj yich' mul uc yu'un tsots ti yo'ntonique. Hech laj yalbe ti vinique:

—Xach'o ac'ob —xut.

Ti ora ichop ti sc'obe, laj xach' ti sc'obe. Lec xa oy ti sc'obe. ⁶ Iloq'uic batel ti fariseoetique, ba sc'oponic ti much'u ti lec chil sbaic xchi'uc ti Herodese. Co'ol laj xchapanic ti c'u che'el tsmilic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ep crixchanoetic italic ti jujun jteclum

⁷ Ti Jesuse laj sq'uej sbaic batel xchi'uc ti yajchanc'opetique. Ibatic ti ti'nab. Its'acliat batel yu'un ep crixchanoetic. Oy talemic ti estado Galilea xchi'uc ti estado Judea ti jchi'iltaque. ⁸ Oy talemic ti jteclum Jerusalén, xchi'uc ti slumal Idumea. Oy talemic uc ti much'utic nacajtic ti slumal ti chib jteclumetic, ja' ti Tiroe xchi'uc ti Sidone. Yu'un puquem sc'opilal ti Jesuse ti jchop o abteletic tspase hech yu'un ep ti jchi'iltaque italic ti stojol. ⁹ Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:

—Ja' lec chachuquic jun barco li'i hech xu' chi'och ti barco mi ep chnet'van tal ti crixchanoetique —xut.

¹⁰ Yu'un ep ti much'utic icol xa yu'un ti Jesuse, hech yu'un scotol ti much'utic oy svocol yu'un oy xchamelique chnet'vanic tal yu'un tsc'an tspiquic ti Jesuse. ¹¹ C'alal laj yilic ti Jesuse ti pucujetique, laj squejan sbaic ti stojol, hech tsots ic'opojic:

—Ho'ot Snich'onot ti Diose —xchiic.

¹² Ti Jesuse laj spajes. Tsots laj yalbe mantal:

—Mu me xapucbun jc'opilal ti ho'on Snich'onun ti Diose —xut.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj st'uj ti lajchavo' yajchanc'opetique
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)*

¹³ C'alal chbat ti vits ti Jesuse, hech lic yic' ti stojol ti jayvo'ic ti chchi'inat batel. C'alal te stsoboj sbaic ti vits, te lic st'uj ti Jesuse ti much'utic laj sc'an yu'un chchi'in scotol c'ac'al. Ti much'utic it'ujate, hech laj xchi'inic o ti Jesuse. ¹⁴ Lajchavo' laj st'uj yu'un chchi'in, yu'un tstac batel yu'un chba cholbatuc ti sc'ope. ¹⁵ Yu'un chac'be sp'ijilic yu'un tsloq'uesbeic pucujetic ti yo'ntonic ti crixchanoetique. ¹⁶ Ja' hech sbiic ti lajchavo'ique. Ja' ti Simone, ja' ti Pedro sbi i'ac'bat yu'un ti Jesuse. ¹⁷ Xchi'uc ti Jacoboe ja' ti snich'on ti Zebedeoe. Xchi'uc ti yits'in ti Jacoboe, ja' ti Juane. Ti xcha'va'alique, Boanerges i'ac'batic sbi yu'un ti Jesuse. Ja' hech chaj c'u che'el chtil chavuc, ti xchi ti sbiique yu'un tsc'an chac' castigo ti ora stuquic ti cha'vo'ique. ¹⁸ Xchi'uc ti Andrese, xchi'uc ti Felipee, xchi'uc ti Bartolomee, xchi'uc ti Mateoe, xchi'uc ti Tomase, xchi'uc ti yan Jacoboe, ja' ti snich'on ti Alfeoe, xchi'uc ti Tadeoe, xchi'uc ti yan Simone, ja' ti laj xchi'in ti zeloteetic ono'oxe. Yu'un ti zeloteetic sbiique ja' yu'un ti toyol yo'ntonic mu sc'an x'ochic ti mozoil yu'un ti romaetique ono'oxe. Ja' cananetic sbiic ti jc'ope. ¹⁹ Xchi'uc ti Judas Iscariotee, ja' ti laj yac' entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti much'utic chopol chc'opojic yu'un ti Ch'ul Espiritue

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Ti c'alal laj xa st'uj ti lajchavo'ique ti Jesuse, scotolic ibatic ti na ti bu chvay ono'ox ti Jesuse.

²⁰ Laj xcha'tsob sbaic tal yan vuelta ti crixchanoetique. Yu'un laj stsin sbaic tal, hech yu'un mu xa spas chve'ic ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique yu'un inoj ti jyalel ti nae. ²¹ C'alal laj ya'yic ti yuts yalaltac ti Jesuse ti stsinoj sbaic ti crixchanoetique te ti nae, tsc'an chtal yic' batel yu'un laj scuyic ti chujuben sjol ti Jesuse yu'un ti hech tspase.

²² Te oyic cha'vo' oxvo' ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyo'j sbaique. Te talemic ti Jerusalén. Ja' laj yalic:

—Te tiq'u'il ti yo'nton ti Satanase, ja' ti totil pucuje. Hech yu'un ti xu' yu'un tsloq'ues pucujetic ti yo'ntonic crixchanoetic —xchiic.

²³ Hech yu'un ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti jchanubtasvanejetique ti scuyo'j sbaique. Hech lic yalbe lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yalbe:

—Ti Satanase jbu ba sc'an sloq'ues ti xchi'ile! ²⁴ Mi tscontrain sbaic ti much'utic ochemic ti pas mantal ti jun no'ox gobiernoe, chjin ti gobiernoe. ²⁵ Mi tscontrain sbaic ti much'utic jun no'ox snaic, mu xcuxiic ep c'ac'al. ²⁶ Ti Satanase mi tscontrain ti xchi'iltaque, ja' tsp'ev sbaic obi. Mi hech tspase, mu haluc tspace mantal. Ora chtenat loq'uel.

²⁷ 'Ti much'u tsc'an ch-och ti sna c'oc' vinic yu'un chelc'ambe batel c'usi oy yu'un, persa chchuc jbael ti c'oc' vinique. Patil xu' chelc'ambe batel c'usi oy yu'un te ti sna. Ti Satanase hech chaj c'u che'el ti c'oc' vinique. Pero laj xa jtsal ho'oni. Laj xa jpojbe ti sc'ob ti vinique.

²⁸ 'Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'utic chopol ti c'usi tspace, chopol ti c'usi chalique, chopol ti c'usi tsnopique, oy to perdón mi tsc'anique. ²⁹ Ja' no'ox ti much'u ti chopol chc'opoj yu'un ti Ch'ul Espíritue, mu'yuc xa perdón. Ja' ch-ac'batic stoj sbatel osil —xchi ti Jesuse.

³⁰ Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, yu'un laj yalic hech:

—Oy pucuj ti yo'nton —xchiic. Mu xch'unic ti ja' ventaimbil yo'nton yu'un ti Ch'ul Espíritue. Hech yu'un ti hech laj yal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yamal sc'opilal laj ya'i ti sme'e ti yits'inabtaque ti Jesuse

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Ital ti yits'inabtac ti Jesuse xchi'uc ti sme'e, tal sq'uelic ti Jesuse. Te va'ajtic ihul ti amac'.

—Ic'bun me loq'uel tal —xchi.

³² Ep ti much'utic te nacajtic ti yut na. Te sjoyubtaojic ti Jesuse. Hech yu'un lic yalbeic ti Jesuse:

—Ba c'opono ti ame'e xchi'uc ti avits'inabtaque. Te va'ajtic ti amac' chasa'ot —x'utat.

³³⁻³⁵ Hech lic tac'avuc ti Jesuse:

—Hech, ja' jme', ja' quits'inab pero más tsots sc'opilal scotol ti much'u tspas ti c'usi sc'an yo'nton ti Diose. Ja' quits'in obi, ja' quixlel obi, ja' jme' obi chc'ot —xut.

Hech yu'un ti Jesuse lic sq'uelbe satic ti much'utic nopol joyubtabil yu'une. Hech laj yal:

—Ja' jme', ja' quits'inab c'otemic avi jayvo'ic li'to —xchi. Ja' sc'opilal ti much'utic te nopol joyubtabile.

4

Ja' ti lo'il yu'un ti much'u ba sts'un ti strigoe

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Yan vuelta lic chanubtasvanuc te ti ti'nab ti Jesuse. Yu'un lum ep laj stsob sbaic tal ti jchi'iltaque, hech yu'un ba nacluc te ti yut barco ti Jesuse. Ti barcoe te ti ba ho'. Te nacajtic ti ti'ti'nab scotol ti crixchanoetique. ² Ti Jesuse laj yalbe ya'yic ep lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech ichanubtasvan:

³ —A'yo me ava'yic. Chacalbeic sc'opilal ti much'u ba sts'un ti strigoe. ⁴ C'alal laj svaj ti strigoe, oy ic'ot sat strigo ti ti'be. Ital mutetic, tal stamic. ⁵ Oy ic'ot sat strigo ti tontic ti bu mu'yuc ep slumal. Ti ora no'ox ich'i yu'un mu puru balumiluc. ⁶ C'alal iq'uep ti osile, ilaj ti c'ac'al,

itaquij, yu'un mu natuc ochem ti yibile. ⁷ Oy ic'ot sat strigo ti ch'ixtic. C'alal ich'i ti ch'ixe, iquevtaat ti strigoe, hech muc xac' sat. ⁸ Oy ic'ot sat strigo ti lequil lum. Ich'i, iyac' sat. Ja' lec laj yac' sat. Oy laj yac' sat lajuneb xcha'vinic ti p'ej, oy laj yac' sat oxvinic ti p'ej, oy laj yac' sat ho'vinic ti p'ej. ⁹ Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc —xchi ti Jesuse.

Ja' ti c'u yu'un laj yal lo'il ti Jesuse

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Ti c'alal ja' xa no'ox te oy ti much'utic scotol ora tsts'aclivan xchi'uc ti lajchavo'ique, hech lic sjac'beic ti Jesuse ti c'usi sjam ti lo'il ti laj yale. ¹¹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ho'oxuque ac'biloxuc ana'ic ti c'u che'el tsventaimbe yo'ntonic crixchanoetic ti Diose. Mu to oyuc much'u yan hech ya'yojic hech chaj c'u che'el ti ho'oxuque. Ti yantique ja' no'ox cha'i ti lo'ile. ¹² Hovil ti chililanique, mu ono'ox xch'unic. Hovil ti cha'ilanique, mu ono'ox xc'ot ti yo'ntonic. Hech yu'un ti ja' no'ox chcalbe lo'il. Yu'un mu sc'an sutes yo'ntonic yu'un ti smulique yu'un hech chlic ch'aybatuc smulic —xchi ti Jesuse.

Ja' sjam ti lo'il yu'un ti much'u ba sts'un strigoe

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Hech laj yalbe uc:

—Mi muc xava'ibeic sjam ti lo'il ti laj xa cale, ¿c'u che'el chava'ibeic sjam ti yan lo'il ti ta to xcal? ¹⁴ Ti much'u ba svaj ti strigoe, ja' señail ti much'u chchol ti sc'op ti Diose. ¹⁵ Ti sat strigoe ti ic'ot ti bee, ja' señail ti much'utic ya'yojic xa ti sc'op ti Diose. C'alal laj ya'yique, mu'yuc sc'opilal ti yo'ntonic hech yu'un hech xu' laj sloq'ues ti Satanase. ¹⁶ Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu tontique, ja' señail ti

much'u ti ora no'ox chch'un c'alal cha'ibeic sc'op ti Diose. Nichim no'ox yo'ntonic yu'un laj xch'unic. ¹⁷J'oc' no'ox te oy ti yo'ntonic. Mu xcom ti yo'ntonic. Mi chich'ic volol, mi chich'ic ilbajinel yu'un ti sventa ti sc'op ti Diose, ti ora no'ox chchibaj yo'ntonic. ¹⁸⁻¹⁹Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu ch'ixtique, ja' señail ti much'utic batem ti yo'ntonic ti c'utic oy li' ti balumile. Tsc'an sc'ulejal. C'usuc no'ox tsc'an. Ja' te chlo'laat yu'un ti c'usi tsc'ane. Hech yu'un ti sc'op ti Diose ti cha'ie, ja' chquevtaat yu'un ti sbic'tal yo'ntonique. Hech yu'un mu xac' sat ti sc'op ti Diose te ti yo'ntonique. ²⁰Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu lequil lume, ja' señail ti much'utic chac' ti yo'ntonic ti sc'op ti Diose. Tsatin ti sc'op ti Diose te ti yo'ntonique. Oy bu tsatin lajuneb xcha'vinic, oy bu tsatin oxvinic, oy bu tsatin ho'vinic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el laj ya'i ja' no'ox hech ac'o yal ti yan c'ac'al

(Lc. 8:16-18)

²¹Ti Jesuse hech laj yalbe uc:

—Mi jtsanoj jtojtic, muc un chcac'tic ti yolon almud, mi ti yolon jvayebtic. Ja' chcac'tic ti scuxabbil toj. ²²Ja' no'ox hech scotol ti c'utic chajchanubtasoxuc atuquic ti ora to, oy ti aventuraic ti jamal chavalic ti yan c'ac'al. ²³Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc —xchi ti Jesuse.

²⁴Ti Jesuse hech laj yalbe uc:

—A'ibo sjam ti c'utic chacalbeique. Yu'un mi chach'unic ti c'utic chacalboxuque ti scotol avo'nton, más jelaven chayac'boxuc ana'ic ti Diose. ²⁵Yu'un scotol ti much'u chch'un ti c'usi chcalbee, ja' ch-ac'bat sna' yan. Ti much'u mu xch'un ti c'usi chcalbee, mu'yuc xa c'usi ch-ac'bat sna' yan. Ti c'u yepal sna' tscuye, ja' chpojbat —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti trigoe ti stuc sna'oj chch'i talel

²⁶ Ti Jesuse hech laj yal uc:

—Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Sna'oj stuc c'u che'el ch-abtej hech chaj c'u che'el ti trigo ti laj smuc ti slum jun vinic. ²⁷ Ti vinique ja' no'ox chvay, ja' no'ox chlic, ja' no'ox chil ti chloc' tal ti strigoe, chil ti chch'ie. Mu sna' c'u che'el. ²⁸ Yu'un stuc sna'oj c'u che'el chch'i tal. Jbael chac' tal yanal, patil chch'i tal ti unen sate, patil chyijub ti sate. ²⁹ Hech yu'un mi itaquij, hech yu'un ti ora tstac batel ti much'u chba scupe yu'un laj sta xa yorail tscup —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti sbec' mostazate'e

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ti Jesuse hech laj yal uc:

—¿C'usi señail chacalboxuc yu'un hech chana'ic c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose? ¿C'usi lo'ilal chcal yu'un hech chana'ic c'utic x'elan? ³¹ Chacalbeic c'u x'elan. Oy yip ch-abtej hech chaj c'u che'el ti biq'uit sbec' mostazate' ti ts'umbil ti lume ti muc' chc'ot. Lum biq'uit ti sbec' mostazate'e. Ja' más muc'tic sbec' ti yan ts'unubiletique. ³² Mi ich'ie, ja' no'ox más ep tsjam sba. Ja' mu sjam sba lec ti yan ts'unubiletique. Ti mostazate'e muc'tic ti sc'obe. Hech yu'un xu' chtal spasic stso'op te ti sc'ob ti mostazate'e ti mutetique yu'un ep yaxinal —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti puru lo'il laj yal ti Jesuse

(Mt. 13:34-35)

³³ Oy to ep yan lo'il laj yalbe ti jchi'iltaque ti Jesuse hech laj xchanubtas ti c'utic tsc'an ti Diose. Ja' no'ox laj yalbe ti c'u yepal xu' chcom ti yo'ntonique. ³⁴ Puru lo'il laj yalbe. Oy sjam ti lo'ile. C'alal stuquic xa no'ox xchi'uc ti

yajchanc'opetique, lic yalbe ya'yic c'usi sjam ti lo'il ti laj yale.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj spajes ti iq'ue xchi'uc ti nabe
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)*

³⁵ C'alal imal xa ti c'ac'ale, hech lic yal ti Jesuse:

—Batic ti jech nab —xut ti yajchanc'opetique.

³⁶ Hech laj sc'oponic comel ti jchi'iltaque ti c'u yepal te stsoboj sbaique. Yu'un te ono'ox tiq'uil ti yut barco ti Jesuse te ti ba nab, hech yu'un ba staic ti Jesuse ti yajchanc'opetique. Oy yan barcoetic laj xchi'inic batel uc.

³⁷ Tsots ital ic'. Lic nicuc ti jyalel ti nabe. Hech yu'un i'och ho' ti yut barco. Hech yu'un c'an ch'ayuc yalel ti ho' ti barcoe. ³⁸ Ti Jesuse te vayal ti xchac barco. Oy xonjol yu'un te ono'ox oy pimil poc' sventa naclebal. Hech yu'un lic stijic ti Jesuse. Hech laj yalbeic:

—Maestro, ¿mi mu tsotsuc sc'opilal chava'i ti chijch'ay xa ti ho'? —xchiic.

³⁹ Hech ilic ti Jesuse. Laj spajes ti iq'ue. Hech laj yalbe ti nabe:

—Lamajan —xut.

Hech ipaj ti iq'ue. Ipaj uc ti nabe. Ilamaj scotol. ⁴⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:

—¿C'u yu'un chaxi'ic? Yu'un mu ono'ox ach'unojucun ti lec, hech yu'un chaxi'ic —xchi.

⁴¹ Más ep ixi'ic. Hech laj yalbe sbaic:

—¿Much'u vinal li'to ti ich'umbat smantal yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe? Ti ora no'ox ipaj yu'un —xut sbaic.

5

Ja' sc'opilal ti iloq'uesbat pucujetic ti yo'nton ti jun vinic te ti Gadara

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Ibatic ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique lum ti jech nab te ti jteclum Gadara sbi. ² C'alal iloc' ti barco ti Jesuse, ti ora c'ot snup ti be jun jchi'iltutic te nacal ti Gadara. Ochem pucuj ti yo'nton ti vinique. Te iloc' tal ti campo santo yu'unique. ³ Ti bu chba ac'atuc ti ánimae ja' te snainoj. Yu'un pujul ch'etic jombil ti ton ti bu ch-ac'at ti ánimaetique te ti campo santo yu'unique. Ti vinique mu xu' xchucat manchuc mi ti cadenataq'uin. ⁴ Ep vuelta ichucbat sc'ob xchi'uc yacan. Ichucbat sc'ob ti cadenataq'uin. Itic'at ti manya. Ja' pasbil ti taq'uin. Tojtjtuch'el yu'un ti cadena. Tojtoj'asel yu'un ti taq'uine ti pasbil ti manyae. Mu'yuc much'u xu' yu'un tspas ti manso. ⁵ Ti c'ac'al ti ac'ubal chanav ti vitsetic, ti ch'entic; ch-avan batel, tsatsac ton tsyajes sba. ⁶ Nom to oy ti vinique ti c'alal laj yil chtal ti Jesuse. Anil tal squejan sba ti stojol. ⁷⁻⁸ Hech laj yal ti Jesuse:

—Pucuj, loc'an tal ti yo'nton avi vinic li'to —x'utat.

Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, hech yu'un tsots lic c'opojuc ti vinique, hech laj yalbe:

—Mu aventaucun, Jesús, ho'ot Snich'onot ti Dios ti jelaven sp'ijile. Avocoluc ti stojol ti Diose, mu me xavil-bajinun —xchi.

⁹ Ti Jesuse lic sjac'be:

—¿C'usi abi? —xut.

Itac'av ti vinique:

—Legionun, yu'un epuntutic li' ochemuntutic ti yo'nton —xchi.

¹⁰ Laj yal ep voloc' ti vinique ti mu me xtacatic batel ti yan balumil. ¹¹ Te oy ep chitometric. Te tsa' sve'elic ti c'alc'alvits. ¹² Scotol ti pucujetique laj yalbeic voloc' ti Jesuse. Hech laj yalbeic:

—Mi yu'un chaloq'uesuntutique, tacuntutic batel ti yo' bu ti chitometique. Ac'un chi'ochtutic ti yo'ntonic —xchiic.

¹³—Te batanic —xchi ti Jesuse.

Hech iloq'uic ti yo'nton ti vinique ti pucujetique, ba stic' sbaic ti yo'ntonic ti chitometique. Jutuc van mu sta cha'mil ti cot ti chitometique. Ti chitometique scotolic anil ba sten sbaic yalel ti ch'en hech i'ochic ti nab. Te laj sjiq'uic ho'. Te icham o scotol.

¹⁴Ibatic ti anil ti jchabiejchitometique. Ba yalbeic ti much'utic te oy ti jteclum, ti much'utic te nacajtic ti vits. Scotolic ba yalbeic ti c'usi ic'ot ti pasele. Hech yu'un scotol ti jchi'iltaque tal sq'uelic mi melel ti hech ic'ot ti pasele. ¹⁵Italic ti yo' bu oy ti Jesuse. Te laj yilic ti vinique ti ch-ilbajinat ono'ox yu'un ti pucuje, ja' ti ep pucujetic iloq'uesbat ti yo'ntone, te nacal, slapoj xa sc'u' spoc', tsna' xa balumil. Ixi'ic yu'un. ¹⁶Icholbat ya'yic yu'un ti much'utic laj yilique ti c'u che'el icoltaat ti vinique ti oy ono'ox pucujetic ti yo'ntone, ti c'u che'el ichamic ti chitometique. ¹⁷Hech yu'un ti jchi'iltaque ti te nacajtique laj yalbeic vocol ti Jesuse yu'un ac'o loc'uc batel ti slumalic.

¹⁸Ti Jesuse laj stic' sba ochel ti barco yu'un tsut talel yan vuelta li'to. Ti vinique ti iloq'uesbat pucujetic ti yo'ntone, laj yalbe vocol ti Jesuse yu'un chchi'in.

¹⁹—Mu xu' —xchi ti Jesuse.

Hech laj yalbe:

—Batan ti ana, hech chc'o avalbe ya'yic ti avuts avalaltaque: “Q'uelo avil, laj xc'uxubinun ti Cajvaltique, laj scoltaun, hech yu'un lec oyun tana”, xavut —xchi ti Jesuse.

²⁰Hech yu'un ti vinique lic spuc te ti slumal ti c'u che'el icoltaat yu'un ti Jesuse. Decápolis sbi ti slumale yu'un

oy lajuneb jteclum. Scotolic ich'ay yo'ntonic ti c'alal laj ya'yique.

Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ti stseb ti Jairoe xchi'uc ti ants ti ipicbat sc'u' ti Jesuse

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ C'alal icha'sut xa tal li' ti jech nab ti Jesuse, ep jchi'iltac laj stsob sbaic tal ti stojol. C'alal te oy ti ti'nab ti Jesuse, ²² ital jun vinic, Jairoe sba. Ja' yich'oj yabtel te ti templo cu'untutique, ho'ontutic ti judiountutique. C'alal laj yil ti Jesuse ti Jairoe, ti ora ba spatan sba ti stojol. ²³ Laj yalbe vocol ti Jesuse. Hech laj yal:

—Chcham xa ti jtsebe. La' ac'o ac'ob ti sjol yu'un ac'o chopuc, hech chcuxi —xchi ti Jairoe.

²⁴ Laj xch'un ti Jesuse, hech laj xchi'in batel ti Jairoe. Its'aciat batel yu'un ep yan jchi'iltac. Hech xumetic batel. ²⁵ Te oy jun ants jchi'il. Lajcheb habil tsacbil ti chamel ti antse. Scotol c'ac'al chil ti ch'ich'e. ²⁶ Laj sa' ep doctoretic. Más no'ox i'ac'bat yich' vocol. Jovil ti j'ech'el ilaj scotol ti c'usi oy yu'une. Mi jutuc muc ono'ox xlecub. Yac'oj sba ti bats'ejel ti xchamele. ²⁷ Yu'un ya'yojbe sc'opilal ti Jesuse, hech yu'un te xchi'uc batel ti crixchanoetique. Laj spits sba jelavel ti antse asta c'ot spicbe sc'u' ti Jesuse. ²⁸ Yu'un hech laj snop ti yo'nton: Mi ja' no'ox ti jtsacbe sc'u', hech chicol o, xchi ti yo'nton ti antse. ²⁹ Ti ora imac ti ch'ich'e. Laj ya'i ti ichop xa ti sbec'tale. ³⁰ Ti Jesuse laj ya'i ti oy iloc' yip. Ti ora laj sjoyp'in sba, hech laj sjac'be ti crixchanoetique:

—¿Much'u laj spicbun jc'u'? —xchi.

³¹ I'albat yu'un ti yajchanc'opetique:

—Yac'oj sba chasnet'ot ti crixchanoetique chavil. ¿C'u yu'un chaval: “Much'u laj spicun”, xachi? —xchiic.

³² Ti Jesuse laj sq'uelilan ti sjoylejal yu'un tsc'an tsq'uel ti much'u hech laj spase. ³³ Hech yu'un ixi' ti antse. Yu'un laj sna' ti ichop xa ti xchamele, hech yu'un lic squejan sba ti stojol. Jamal laj yalbe scotol. ³⁴ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Nich'on, colemot xa yu'un laj ach'un ti xu' cu'une. Jun avo'nton batan, j'ech'el ichop xa ti achamele —x'utat.

³⁵ C'alal yac'oj sba tsc'opon ti antse ti Jesuse, oy much'utic italic te ti sna ti Jairoe, ja' ti oy yabtel te ti temploe. Hech hul albatuc:

—Icham xa ti atsebe. Mu xa xavac'be svocol ti Maestroe —x'utat.

³⁶ Te yabinoj ti Jesuse ti hech i'albate, hech yu'un lic yalbe ti ora ti Jairoe:

—Mu me xach'un. Ja' no'ox chach'un ti xu' cu'une —xut.

³⁷ Ti Jesuse mu sc'an ti chchi'inat batel yu'un scotolique. Ja' no'ox laj yic' batel ti Pedroe, xchi'uc ti Jacoboe, xchi'uc ti Juane, ja' ti yits'in ti Jacoboe. ³⁸ C'alal ic'otic ti sna ti Jairoe, laj yil ti Jesuse ti xlaquetic ch-oq'uic ti jchi'iltaque, ti chich'ic mule. ³⁹ I'och ti yut na ti Jesuse. Hech laj sjac'be:

—¿C'u yu'un xalaquetic no'ox cha'oq'uic? Mu chamenuc ti tsebe, vayal no'ox —xchi.

⁴⁰ Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, ep ilabanat yu'un ti jchi'iltaque yu'un laj sna'ic ti icham xa ti tsebe. Ti Jesuse laj stac loq'uel scotolic. Ja' no'ox laj yic' ti stot sme' ti tsebe xchi'uc ti oxvo' xchi'iltaque. Ja' no'ox i'ochic batel xchi'uc ti bu oy ti ánimae. ⁴¹ Ti Jesuse laj stsacbe sc'ob ti tsebe, hech laj yalbe:

—Talita cumi —xut. Ja' sjam c'alal jelavesbil: Tseb, chacalbe, lican, xut.

⁴² Ti ora ilic ti tsebe, ixanav batel. Cuxul xa. Oy lajcheb habil yich'oj ti tsebe. Toj ch'ayel yo'nton scotolic. ⁴³ Ti

Jesuse tsots laj spas ti mantal ti stot sme' ti tsebe. Hech laj yalbe:

—Mu me much'u chavalbe ya'yic —xut.

Hech laj yalbe mantal uc:

—Ac'bo sve'el ti atsebe —xchi ti Jesuse.

6

Ja' sc'opilal ti muc spasat ti muc' yu'un ti xchi'iltac te ti Nazaret ti Jesuse

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ C'alal laj yo'nton ti Jesuse, isut batel ti Nazaret, ja' ti slumale. Laj xchi'in batel ti yajchanc'opetique. ² C'alal te xa oy ti slumal, ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic ibat ti templo ti Jesuse. Te c'ot chanubtasvanuc. Ep ti much'utic laj ya'ibeic sc'ope. Ti c'alal laj ya'yique, ich'ay yo'ntonic. Hech lic yalbe sbaic:

—¿Bu laj xchan tal ti oy sp'ijil ti jchi'iltic li'to? Yu'un jchop o ti c'op chale. Jchop o ti yabtel tspase —xut sbaic—. ³ Ja' ti carpintero ono'ox li'i. Ja' yol ti María avi to. Ja' yits'inabtac ti Jacoboe xchi'uc ti Josee xchi'uc ti Judase xchi'uc ti Simone. Ja' yixleltac ti tsebetic ti li' nacalucutic xchi'uque —xut sbaic.

Yu'un xojtiquinic hech yu'un ti muc spasbeic ti muc' ti sc'ope. ⁴ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Buc no'ox chbatic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ja' tspasat ti muc'. Ja' no'ox te ti slumal xchi'uc ti sna xchi'uc ti bu oy ti yuts yalaltaque, ja' mu spasat ti muc' —xut.

⁵ Yu'un ti muc spasat ti muc' ti sc'ope te ti slumal, hech yu'un muc xu' yu'un spas ep jchop o abteletic te. Ja' no'ox cha'vo' oxvo' icol ti jchameletique. Ti Jesuse laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjolic ti jchameletique hech icolic. ⁶ Ich'ay yo'nton ti Jesuse yu'un ti muc sc'an xch'unique. Hech yu'un iloc' batel ti Jesuse. Xmelmun ixanav batel scotol

ti biq'uit jteclumetique ti te oyic ti sjoylejal ti Nazarete. Te ichanubtasvan.

Ja' sc'opilal ti itacatic batel ti lajchavo'ique

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti lajchavo' ya-jchanc'opetique hech lic xch'ac. Cha'cha'vo' tstac batel. Lic yac'be sp'ijilic yu'un tsloq'uesic pucujetic ti yo'ntonic ti crixchanoetique. ⁸ Hech laj spas ti mantal:

—C'alal chabatique, mu'yuc c'usi chavich'ic batel. Mu xavich'ic batel ave'elic, mu xavich'ic batel ataq'uinic. Ja' no'ox xu' chavich'ic batel anamte'ic. ⁹ Ja' no'ox xu' chalapic batel asempatic. Mu me xalapic batel cha'lic ac'u'ic —xchi ti Jesuse.

¹⁰ Hech laj yalbe uc:

—Mi na'och ti jun na, teno'oxan o. Mu me xajel asta chaloc' batel ti jteclum ti bu nac'ote. ¹¹ Scotol ti much'utic mu xaspasot ti muc', ti mu sc'an xa'i ac'opique c'alal chaloq'uic batel ti sna, mi ti slumal, ta me xalilinic comel stanil avacanic. Ti stanil avacanique, ja' señail ti icom ti sventaic yu'un muc xaspasoxuc ti muq'ue —xchi ti Jesuse.

¹² Hech laj xch'unic, hech ba xcholbe ya'yic ti jchi'iltaque ti ac'o sutes yo'ntonic yu'un ti smulique.

¹³ Laj sloq'uesbeic ep pucuj ti yo'nton ti jchi'iltaque. Laj yac'beic aceite ti sjolic ep ti jchameletique, hech icol yu'unic.

Ja' sc'opilal ti imilat ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Yu'un ep puquem sc'opilal ti Jesuse, hech yu'un laj ya'i uc ti ajvalile, ja' ti Herodese. Yu'un oy laj yalic ti jchi'iltaque:

—Lume, ja' ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Icha'cuxi xa loq'uel tal ti ch'en. Hech yu'un oy sp'ijil yo'nton hech yu'un xu' t'pas j'hop o abteletic —xchiic.

¹⁵ Oy yan laj yalic:

—Lume, ja' ti Elías, ja' ti j'alc'op yu'un Dios ti vo'one —xchiic.

Oy yantic uc laj yalic:

—Lume, ja' j'alc'op yu'un Dios hech chaj c'u che'el ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one —xchiic.

¹⁶ C'alal laj ya'i ti Herodese, hech laj yal:

—Lume, ja' ti Juane, ja' ti laj cac' ti c'oc'bel sjole. Icha'cuxi xa loq'uel ti ch'en —xchi.

¹⁷ Yu'un c'alal cuxul to ti Juane, ti Herodese laj stsac, laj xchuc, laj stic' ti chuquel ti scoj ti Herodíase, ja' ti yajnil ti yits'ine, ja' ti Felipee. Yu'un ti Herodese laj spojbe yajnil ti yits'ine laj yic'. ¹⁸ Ti Herodese yu'un hech ono'ox i'albat yu'un ti Juane:

—Mu xtun ti laj apojbe ti yajnil ti avits'ine laj avic'. Mu hechuc chal ti leye —xut.

¹⁹ Hech yu'un ti Herodíase, ja' ti antse, mu xtun laj yil ti Juane yu'un ti hech laj yale. Sc'an xmilvan ti antse pero mu to xu' yu'un. ²⁰ Yu'un ti Herodese laj spas ti muc' ti Juane yu'un laj sna' ti toj ti viniquil ti Juane, ti lec ti yo'ntone. Hech yu'un laj yac' ti chabiel naca me milatuc. Manchuc mi muc xa'ibe lec sjam ti c'usi laj yal ti Juane, nichim no'ox yo'nton sc'an cha'ibe sc'op. ²¹⁻²² C'alal iloc' sabilal ti Herodese, laj spasic q'uin. Laj yic' tal ti yaj'abtele yu'un chve'ic te ti q'uin xchi'uc, ja' ti much'utic yac'ojbe yabtele, ja' ti much'utic ochemic ti presidentee, xchi'uc ti capitán soldadoetique, xchi'uc ti jc'ulejetique te ti estado Galilea. C'alal i'och batel yu'un ba ac'otajuc ti stsebe, laj sna' ti antse ti ja' xa yorail xu' t'pas. Ti tsebe te i'ac'otaj ti stojol scotolic. Puru viniquetic te o. Yu'un ti i'ac'otaje ja'

no'ox yu'un ac'o c'upinatuc. Lec laj yil ti Herodese xchi'uc ti yaj'abtele ti te xchi'inoj ti mesae. Hech yu'un c'alal laj yo'nton ac'otajuc ti tsebe, hech lic yal ti Herodese:

—C'usuc no'ox chac'an, chacac'be. ²³ Yiloj ti Diose chacac'be c'usi chac'an. Manchuc mi chac'an o'lol ti bu ti jpas mantal, chacac'bot —xut ti tsebe.

²⁴ Iloc' batel ti tsebe, ba sc'opon ti sme'e.

—¿C'usi ti jc'ambe? —xchi.

—Ja' xac'ambe ti sjol ti Juane, ja' ti chac' ich'ho'e —xchi itac'av ti sme'e.

²⁵ Hech isut tal ti anil ti tsebe. Hech hul sc'ambe ti Herodese:

—Ti jc'an ti chavac'bun ti plato ti ora to sjol ti Juane, ja' ti chac' ich'ho'e —xchi.

²⁶ C'alal laj ya'i ti Herodese, ep laj yich' mul. Scoj ti hech laj yale, scoj uc ti laj ya'yic uc ti yaj'abtele ti te xchi'inoj ti mesae, hech yu'un muc sc'an sutes sc'op. ²⁷ Hech yu'un ti ora laj stac batel jun yajsoldado yu'un chba sc'oc'be tal sjol ti Juane. ²⁸ Hech ibat ti yajsoldadoe, ba sc'oc'be sjol ti Juane ti te tiq'uil ti chuquele. Laj yich'be tal sjol ti plato. Laj yac'be ti tsebe. Ti tsebe ba yac'be ti sme'e.

²⁹ C'alal laj ya'yic ti yajchanc'opetic ti Juane, tal yich'beic batel ti sbec'tale, ba smuquic.

Ja' sc'opilal ti imac'linat ho'mil viniquetic

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ti lajchavo'ique ti itacatic batel yu'un ti Jesuse, isutic tal ti yo' bu oy ti Jesuse. Hul xcholbeic ya'i scotol ti c'utic laj spasique xchi'uc ti c'utic laj yaq'uic ti chanele.

³¹ Yu'un ep ti much'utic italilanic asta muc spas chve'ic, hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe ya'yic ti lajchavo'ique:

—Ja' lec ti jq'uej jbatuc. Batic ti xocol balumil yu'un te xu' chacux avo'ntonic —xut.

³² Hech yu'un laj stic' sbaic ti barco. Staquic no'ox ibatic ti bu xocol ti balumile. ³³ Ep ti much'utic laj yilic ti ibatique. Laj yojtiquinic. Hech yu'un anil laj sts'aclic batel, ja' laj stamic batel ti ti'ti'nab. Ja' talemic ti jujun jteclum. Ja' jbael ic'otic ti xocol balumil stuquic. ³⁴ C'alal c'o va'luc ti lum ti Jesuse, laj yil te stsoboj sbaic ep crixchanoetic. Laj xc'uxubin yu'un hech c'otemic hech chaj c'u che'el carneroetic ti mu'yuc jpaxtol yu'unique. Lic chanubtasvanuc ti Jesuse. Ep ti c'utic laj yalbee. ³⁵ C'alal ich'ay xa ti c'ac'ale, hech lic albatuc yu'un ti yajchanc'opetique:

—Xocol balumil li'to. Ich'ay xa ti c'ac'ale. ³⁶ Hech yu'un taco batel ti crixchanoetique ac'o batuc ti coloni-aetic xchi'uc ti biq'uit jteclumetic ti li' nopajtique. Ac'o ba sman sve'elic, yu'un mu yich'ojuc tal sve'elic —xchiic.

³⁷ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ac'bo sve'elic ho'oxuque —xchi.

Itac'avic:

—¿Bu ti jtatutic ti chib ciento denariotaq'uin yu'un ti jmantutic tal ti caxlan vaj ti tsve'ique? —xchiic.

³⁸ Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Jayib caxlan vaj avich'ojic talel? Ba q'uelo —xut.

C'alal laj sq'uelic, hech tal yalbeic:

—Quich'ojtutic ho'ob muc'tic caxlan vaj xchi'uc cha'cot choy —xchiic.

³⁹ Ti Jesuse laj yal ti jayjayvo' chic' sbaic. Hech yu'un hech laj spas ti mantal ti jchi'iltaque ac'o ba nacluc ti vomoltic. ⁴⁰ Hech yu'un hech laj yic' sbaic. Laj snacan sbaic. Oy laj yic' sbaic ti ho'vinic ti vo'. Oy laj yic' sbaic ti lajuneb yoxvinic ti vo'. ⁴¹ Ti Jesuse laj stsac ti caxlan vaje xchi'uc ti cha'cot choye. Laj sq'uel muel vinajel, hech lic yalbe vocol ti Diose. Laj xet'ilan ti caxlan vaje. Laj yac'be ti yajchanc'opetique. Ti yajchanc'opetique laj yac'beic

ti crixchanoetique. Laj stuch'ilan uc ti cha'cot choye. Scotolic laj yich'ic uc ti choye. ⁴² Hech ive'ic scotolic. Ta yutsil inoj xch'utic o. ⁴³ Patil laj stsobic ti xet'elal caxlan vaje xchi'uc ti sobril choye ti te comene. Inoj lajcheb almud ti sobril ti caxlan vaj ti laj sve'ique xchi'uc ti sobril choye. ⁴⁴ Ja' no'ox tsacbil ti venta ti viniquetique ti ive'ique. Ho'mil.

Ja' sc'opilal ti ixanav ti yacan ti ba ho' ti Jesuse
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Ti Jesuse ti ora laj stic' ochel ti barco ti yajchanc'opetique, laj stac jelavel c'alal ti jech ti'nab te ti bu jteclum Betsaida. Te to icom ti Jesuse. Stuc xa no'ox laj sc'opon comel ti jchi'iltaque. ⁴⁶ C'alal laj yo'nton laj sc'opon comel ti jchi'iltaque, imu batel ti vits stuc ti Jesuse, ba sc'opon Dios. ⁴⁷ C'alal i'ic'ub ti osile, te oy ti o'lol nab ti barcoe ti bu tic'ajtic ti yajchanc'opetique. Ja'uc ti Jesuse te oy ti vits. ⁴⁸ Laj yil ti Jesuse ti ilubique. Mu xa xu' yu'unic tstijic batel ti barcoe yu'un chpajesvan ti iq'ue. Hech yu'un c'alal po'ot xa tsacub, ital ti Jesuse ti bu yac'oj sba chanavic batele. Ixanav tael ti yacan ti ba ho' ti Jesuse. Snopoj ti chjelav batel stuc ti Jesuse. ⁴⁹⁻⁵⁰ C'alal laj yilic ti chanav tael ti yacan ti ba ho' ti Jesuse, ixi'ic scotolic. Laj scuyic ti ja' ch'ulelal hech lic avanucuc. Ti ora ic'oponat yu'un ti Jesuse. Hech i'albat:

—Mu me xaxi'ic yu'un ho'on Jesusun. Muc'ubtaso avo'ntonic —xut.

⁵¹ Och xchi'in ti barco. C'alal i'oche, ipaj ti iq'ue. Ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique yu'un muc xa'ibeic sjam ti c'u che'el ipaj ti iq'ue. ⁵² Muc xa'ibeic sjam uc c'u che'el i'epaj ti caxlan vaje yu'un ti Jesuse yu'un mu'yuc to sc'opilal ti yo'ntonic.

*Ja' sc'opilal ti laj scolta jchameletic te ti Genesaret ti Jesuse
(Mt. 14:34-36)*

⁵³ C'alal ic'otic ti hech ti'nab, iloq'uic ti barco te ti jteclum Genesaret sbi. Te laj xchuquic comel ti barcoe.

⁵⁴ C'alal c'ot va'luc ti lum, ti ora i'ojtiquinat ti Jesuse yu'un ti jchi'iltaque ti te nacajtique. ⁵⁵ Hech yu'un ti ora ba yalbeic ti much'utic oy jchamel yu'unique:

—Li' xa oy ti jlumaltic ti Jesuse. Q'uecho me batel ti ora xchi'uc ti svayebe ti jchamel avu'unique, ba ac'o ti stojol. Te oy ti jteclum lum toi —xut.

Hech yu'un ti c'alal laj ya'yic ti bu oy ti Jesuse, scotolic ti buc no'ox nacajtique ti sjoylejal ti Genesarete, hech laj sq'uechbeic batel xchi'uc svayebic ti jchameletique. C'ot yaq'uic ti stojol ti Jesuse. ⁵⁶ Buc no'ox i'och ti Jesuse, mi biq'uit jteclum, mi muc'ta jteclum, mi colonia, laj smetsanic ti bebetic ti jchameletique. Laj yalbeic vocol ti Jesuse manchuc mi sba sc'u' no'ox tspicbeic. Scotol ti much'utic laj spicbeique, hech icolic uc.

7

*Ja' sc'opilal ti c'utic chisbolibtasucutique
(Mt. 15:1-20)*

¹ Italic ti stojol ti Jesuse cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Ja' talemic ti Jerusalén ti jchanubtasvane-jetique. ² Laj sq'uelic ti mu haluc laj spoc sc'obic cha'vo' oxvo' ti yajchanc'opetic ti Jesuse ti c'alal lic ve'uque. Laj scuyic ti mu lecuc ch-ilatic yu'un ti Diose yu'un ti hech tspasique, hech yu'un laj sa'beic smul. ³ (Yu'un ti fariseoetique xchi'uc scotol ti jchi'iltaque, ho'on ti judioun xchi'uque, xch'unojic ti c'u che'el laj spasic ti antiguo jtotutique, hal tspoc sc'ob, patil chlic ve'ucuc. ⁴ C'alal tsutic tal ti plaza, ja'to mi hal laj spoc sc'obique,

ja'to chlic ve'ucuc. Oy to ep yan c'op xch'unojic spasel uc. Ja' ti c'u che'el tsuquic stazaic, xchi'uc sjarroic, xchi'uc sp'inic ti ja' pasbil ti taq'uine.) ⁵ Ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojo sbaique hech lic sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un mu xa spasic ti avajchanc'opetique hech chaj c'u che'el laj spasic ti antiguo jtatamoltique? Ti antiguo jtatamoltique hal laj spoc sc'obic c'alal ive'ic yu'un hech lec ac'o ilatuc yu'un ti Diose. Ti avajchanc'opetique mu xa hechuc tsnop c'alal tspoc sc'obic c'alal chve'ique —xchiic.

⁶ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Jlo'lavanejoxuc. Melel ti hech ac'opilalic chobil yu'un ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one: Hovil ti chispasucun ti muc' ti sc'opic ti achi'iltac li'to, mu teucun ti yo'ntonic.

⁷ Sc'op no'ox crixchanoetic xchi'uc smantal no'ox crixchanoetic ti chaq'uic ti chanele.

Mu jc'opuc ti chaq'uic ti chanele, ti xchie. Ja' ac'opilalic obi. ⁸ Yu'un laj xa acomesic ti smantal ti Diose. Mu xa tsotsuc sc'opilal chava'yic. Ja' tsots sc'opilal chava'yic ti smantal no'ox ti crixchanoetique, xchi'uc ti ajarroique xchi'uc ti atazaique. Oy to ep yan hech chapasic uc —xut.

⁹ Hech laj yalbe uc:

—Lec chava'yic ti ja' no'ox chach'unic spasel ti c'u che'el laj spasic ti antiguo atamolique, hech chach'aybeic ti smantal ti Diose. ¹⁰ Yu'un hech laj yal ti Moise: “Paso me ti muc' atos ame'”, xchi. Laj yal uc: “Ja' ti much'u chopol chc'opoj yu'un stot sme', ta me xcham”, xchi. ¹¹ Ti ho'oxuque lec chava'yic ti mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti tspot ti muc' ti stot sme'ique. “Ti c'u yepal ti laj jnop ti c'an cac'bote, ja' laj xa cac'

sventa smoton Diose”, mi xut ti stot sme'e, lec oy ti hech tspasique, xachiic ti ho'oxuque. ¹² Ti much'u hech tspase, ho'oxuc chavalbeic ti mu persauc tscolta stot sme' mi jutuc. ¹³ Hech chach'aybeic smantal ti Diose scoj ti chach'umbeic sc'op ti antiguoetique. Oy to ep yan hech chapasic uc —xchi ti Jesuse.

¹⁴ Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol scotol ti jchi'iltaque, hech lic yalbe:

—A'yo me ava'yic ti c'usi chacalbeique. A'ibo me sjam acotolic. ¹⁵ Ma'uc chasbolibtasoxuc ti c'utic chave'e. Ja' chasbolibtasoxuc ti c'utic chopol chanope, ti c'utic chopol chavale. ¹⁶ Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj calboxuc —xchi.

¹⁷ Ti Jesuse laj scomes ti crixchanoetique, i'och ti yut na ti bu chvay ono'oxe. Te ijac'bat yu'un ti yajchanc'opetique c'usi sjam ti lo'il ti laj yale. ¹⁸⁻¹⁹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—¿Mi yu'un muc xava'ibeic sjam uc, ho'oxuque? ¿Mi mu xavilic ti scotol ti c'utic chave'e, ja' mu xasbolibtasoxuc, yu'un mu x'och ti avo'nton? Ja' chc'ot ti ach'ut, ja' chatsa' tal loq'uel —xchi.

Hech laj yal ti Jesuse ti lec scotol ve'elil. ²⁰ Hech laj yal uc:

—Ja' chasbolibtasoxuc ti c'utic chopol chanope, ti c'utic chopol chavale, ti xichie, ²¹⁻²² yu'un ti yo'nton crixchanoetic chloc' tal c'usi chopol snopoj mi tsc'oapon ants, mi elec', mi milvanej, mi mulivajel, mi oy sbic'tal yo'nton, mi chcontrainvan, mi chlo'lavan, mi batem yo'nton chch'umbe smantal ti sbec'tale, mi tspas biq'uit yo'nton, mi chal bolc'op, mi tstoy sba, mi hovil chc'opoj. ²³ Scotol avi muliletic li'to ti avo'ntonic chloc' tal. Ja' chasbolibtasoxuc —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti oy lec xch'unojel yo'nton ti antse ti ja' liquem tal ti Sirofenicia

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Iloc' batel ti Jesuse, ibat ti slumal Tiro xchi'uc ti slumal Sidón. Te i'och ti jun na. Mu sc'an ti chpucbat ti sc'opilal yu'un ti ital xae pero ivinaj ti ora. ²⁵ Yu'un te oy jun ants. Ochem pucuj ti yo'nton ti stseb ti antse. Ti antse laj ya'i ti te xa oy ti Jesuse. Hech yu'un ti ora ital, tal spatan sba ti lum ti stojol ti Jesuse. ²⁶ Ma'uc jchi'il ti antse, ja' yanlum ants. Sirofenicia sbi ti slumale. Manchuc mi mu xtun ono'ox chquiltutic scotol ti yanlum crixchanoetique ho'ontutic ti judiountutique, ti antse laj yalbe volol ti Jesuse ti ac'o loq'uesbatuc pucuj ti yo'nton ti stsebe. ²⁷ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ac'o nojuc xch'ut jbael ti col jnich'ontique. Mu xtun mi ti jpojbetic yot ti col jnich'ontique yu'un ti jtembetic yu'un ac'o sve' ti ts'i'etique —xchi.

²⁸ Itac'av ti antse, hech laj yalbe:

—Melel ava'uc, tote. Pero ho'oni hech chaj c'u che'el ts'i'. Ti achi'iltaque hech chaj c'u che'el olol. C'alal chve' ti olole, oy xch'uch'elal vaj chp'aj yalel ti yolon smesa. Ja' stac' tsve' ti ts'i'etique. Ja' no'ox hechun uc ti ho'one, ac'bun jutuc ti bendicione —xchi ti antse.

²⁹ Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe:

—Yu'un ti hech laj avale, xu' chabat yu'un iloc' xa ti pucuj ti oy ti yo'nton ti atsebe —xut.

³⁰ Hech ibat ti sna ti antse. Loq'uem xa ti pucuje c'ot sta. Te metsel ti svayeb c'o sta ti stsebe.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta ti much'u macal xchiquin, uma'uc

³¹ Ti Jesuse iloc' batel ti slumal Tiro, i'ech' ti jteclum Sidón. Ijelav batel ti bu oy ti lajuneb jteclumetique, ic'ot ti ti'nab ti te oy ti estado Galilea. ³² Te oy jun jchi'il i'ic'at tal

ti stojol ti Jesuse. Macal xchiquin ti viniqum mu xa'i c'op. Uma' uc. Ti Jesuse i'albat vocol yu'unic ti ac'o yac' sc'ob ti Jesuse ac'o yac'be ti sjol ti viniqum yu'un hech chchop ti viniqum. ³³ Ti Jesuse laj sq'uej sba xchi'uc ti viniqum. Lic stic' sbic'tal sc'ob ti Jesuse ti jujujoch xchiquin ti viniqum. Lic stubtabe ochel ti yoq'ue ti viniqum. ³⁴ Ti Jesuse laj sq'uel muel vinajel, laj sjic' yo'nton. Hech laj yalbe ti viniqum:

—Efata —xut. Jamuc, xchi c'alal jelavesbil.

³⁵ Ti ora ijam ti xchiquine, ilecub ti yoq'ue, lec lic c'opojuc ti viniqum. ³⁶ Ti Jesuse hech laj spas ti mantal scotolic ti mu me xpucbat batel sc'opilal. Hovil ti hech ipasatic ti mantal yu'une, ech'em to laj spucbeic batel sc'opilal. ³⁷ Ich'ay yo'ntonic yu'un ti hech ic'ot ti pasele. Hech laj yalic:

—Lec scotol ti c'usi tspase. Tsjambe xchiquin ti much'utic macal xchiquine. Chac' c'opojuc ti much'utic uma'e —xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

8

*Ja' sc'opilal ti chanmil imac'linat yu'un ti Jesuse
(Mt. 15:32-39)*

¹ Yan vuelta hech ic'ot ti pasel ti mu'yuc xa sve'el ti jchi'iltaque yu'un te stsoboj sbaic cha'ibeic sc'op ti Jesuse. Hech yu'un ti Jesuse laj yic' tal ti yajchanc'opetique, hech laj yalbe:

² —C'ux ti co'nton ti jchi'iltique yu'un yoxibal c'ac'al xa ti li' jchi'inojtique, mu'yuc xa sve'elic. ³ Mi mu ve'emuc ti jtac batel ti snaique, repenta ch-altsajic ti be. Yu'un oy much'utic nom talemic —xchi.

⁴ Itac'av ti yajchanc'opetique, hech laj yalbeic:

—Yu'un xocol balumil li'to mu jtatutic ti caxlan vaje yu'un ti jmac'lintutic chavale —xchiic.

⁵ Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Jayib muc'tic caxlan vaj oy avu'unic? —xutic.

Hech itac'avic:

—Hucub xa no'ox oy cu'untutic —xchiic.

⁶ Hech yu'un ti Jesuse laj spas ti mantal ti jchi'iltaque yu'un ac'o ba nacluc ti lum. Laj stsac ti hucub muc'tic caxlan vaje, laj yalbe vocol ti Diose. Laj xet'ilan ti caxlan vaje, laj yac'be ti yajchanc'opetique. Ti yajchanc'opetique ba yac'beic ti crixchanoetique. ⁷ Oy yu'unic uc cha'cot oxcot biq'uit choy. Ti Jesuse laj yalbe vocol ti Diose, laj yal mantal ti ac'o ba spucbeic uc ti choye. ⁸ Scotolic ive'ic, inoj xch'utic. Patil laj stsobic tal ti xet'elal ti caxlan vaje ti te comene. Inoj hucub almud ti sobril ti caxlan vaje ti much'utic laj sve'ique. ⁹ Oy chanmil ti ive'ique. Patil itacatic batel ti snaic yu'un ti Jesuse. ¹⁰ Ti Jesuse ti ora laj stic' sba ochel ti barco xchi'uc ti yajchanc'opetique, ibatic ti bu slumal Dalmanuta.

*Ja' sc'opital ti sc'an sq'uelic señail ti vinajel ti fariseoetique
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)*

¹¹ Ital cha'vo' oxvo' ti fariseoetique, tal sc'oponic ti Jesuse. Sc'an spasbeic proval yo'nton ti Jesuse, hech yu'un laj yalbeic:

—Paso me señail ti vinajel yu'un ti jq'uelutic yu'un hech ti jna'tutic ti ja' ac'bilot avabtel yu'un ti Diose —xchiic.

¹² Ti Jesuse laj sjic' yo'nton, hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un chac'an chaq'uelic yan señail ti ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumile ti ora to yu'un laj xa cac' avilic? Melel ti c'usi chacalbeique, mu xa xa'ac'batic aq'uelic yan —xut.

¹³ Ti Jesuse laj scomes ti fariseoetique, laj xcha'tic' sba ti barco xchi'uc ti yajchanc'opetique, ibatic ti jech nab.

Ja' sc'opilal ti spumesbil xch'ut caxlan vaj yu'un ti fariseoetique

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ti yajchanc'opetic ti Jesuse ich'ay ti yo'ntonic muc xich'ic batel ep caxlan vaj. Jp'ej no'ox muc'tic caxlan vaj yich'ojic batel te ti barco. Ja' pumen xch'ut ti caxlan vaje.

¹⁵ Ti Jesuse hech laj spas ti mantal:

—P'ijanic me, mu xtun ti spumesbil xch'ut caxlan vaj yu'un ti fariseoetique. Mu xtun uc ti spumesbil xch'ut caxlan vaj yu'un ti Herodese —xut.

¹⁶ Ti yajchanc'opetique hech laj yalbe sbaic:

—Ja' van chal yu'un muc xquich'tic tal ti caxlan vaj cu'untique —xut sbaic.

¹⁷ Ti Jesuse sna' ti hech yac'oj sba chalbe sbaique. Hech yu'un laj sjac'be:

—¿C'u yu'un chlo'laj avo'ntonic yu'un muc xavich'ic tal ti caxlan vaj cu'untique? ¿Mi mu to chach'unic ti xu' cu'un? ¿Mi yu'un mu xavac' c'otuc ti avo'ntonic? ¹⁸ ¿Mi hovil ti oy asatique? ¿Mi hovil ti oy achiquinique? ¿Mi ich'ay xa ti avo'ntonic ti c'usi laj jpase? ¹⁹ C'alal laj jxet' ti ho'ob muc'tic caxlan vaje ti laj jpucbetic ti ho'mile, ¿jayib almud laj spas sobril ti xet'elal ti caxlan vaje ti laj atsobique? —xut.

Hech itac'avic:

—Lajcheb almud —xchiic.

²⁰ —Ti yan vuelta c'alal laj jpucbetic ti hucub muc'tic caxlan vaje ti chanmile, ¿jayib almud laj spas sobril ti xet'elal ti caxlan vaje ti laj atsobique? —xut.

Hech itac'avic:

—Hucub almud —xchiic.

²¹ Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Mi yu'un mu to chava'ibeic sjam? Ja' sc'opilal ti fariseotique ti laj calboxuque yu'un mu xtun ti c'op ti chac' ti chanele —xut.

Ja' sc'opilal ti ijambat sat jun vinic te ti Betsaida

²² Ic'otic ti jteclum Betsaida sbi. Te oy jun ma'sat initat talel ti stojol ti Jesuse. Laj yalbeic volol ti Jesuse yu'un ac'o sjambe ti sate. ²³ Hech yu'un ti Jesuse laj stsacbe sc'ob ti ma'sate, laj yic' loq'uel ti jteclum. Ibat ti fuera xchi'uc. Ti Jesuse laj stubtabe ochel sat ti viniqque, laj spicbe sat ti sc'ob. Lic sjac'be:

—¿Mi oy c'usi chvinaj chavil? —xut.

²⁴ Ti viniqque laj sq'uelilan, hech lic yal:

—Oy viniqquetic chanavic batel chquil. Pero te'etic x'elan —xchi.

²⁵ Ti Jesuse laj xcha'picbe yan vuelta ti sate. Laj sjambe ti lec. Hech ilecub ti sate. Scotol lec chvinaj chil xa ti viniqque. ²⁶ Ti Jesuse laj stac batel ti sna. Hech laj yalbe batel:

—Mu me xa'och ti yut jteclum. Mu me much'u chavalbe ya'i li' ti jteclume —xut batel.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti sna' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti Jesuse

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Iloq'uic batel ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique. Ibatit ti biq'uit jteclumetic ja' ti macbil yu'un ti muc'ta jteclum Cesarea yu'un Filipino sbi. C'alal ixanavic batel ti be, ti Jesuse lic sjac'be ti yajchanc'opetique:

—¿C'usi cabtel chalic ti jchi'iltique? —xchi.

²⁸ Hech itac'avic:

—Oy chalic ti ho'ot Juanot, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Oy chalic ti ho'ot Elíasot, oy chalic ti ho'ot yan j'alc'opot yu'un ti Diose —xchiic.

²⁹ Hech yu'un ti Jesuse laj sjac'be:

—Ho'oxuque, ¿much'uun chacuyic? —xchi.

Itac'av ti Pedroe, hech laj yalbe:

—Ho'ot ti Cristoote, ho'ot t'ujbilot yu'un ti Diose yu'un chacoltauntutic —xchi.

³⁰ Ti Jesuse hech laj spas ti mantal:

—Mu to me much'u chavalbeic ti ho'on ti Cristoune —xut.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yal ti chmilate

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

—Ho'on ti co'ol crixchanoucutique persa chquich' volcol yu'un mu xixch'umbun jc'op ti moletique xchi'uc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Chismilucun, chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en —xut.

³² Yu'un jamal laj yal ti Jesuse, hech yu'un ti Pedroe laj sq'uej sbaic xchi'uc ti Jesuse jutuc.

—Mu me hechuc chaspasbot —xut.

³³ Ti Jesuse laj sjoyp'in sba, laj sq'uel batel ti yo' bu va'ajtic ti yan yajchanc'opetique, hech lic spajes ti Pedroe. Hech laj yalbe:

—Loc'an batel ti jtojol, Satanás. Chac'an chabolibtasun. Ma'uc chanop c'usi tsc'an ti Diose. Ja' no'ox chanop hech chaj c'u che'el tsnop crixchanoetic —x'utat.

³⁴ Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol scotol ti jchi'iltaque ti te stsoboj sbaique xchi'uc ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:

—Ti much'u tsc'an chists'acliune, mu me xc'uxubin sba, ac'o cuchuc yu'un ti vocole hech chaj c'u che'el ti jcuch ho'oni, ac'o sts'acliun. ³⁵ Yu'un scotol ti much'u chc'uxubin sbae, ja' chch'ay. Scotol ti much'u mu xc'uxubin sbae ho'on ti jventa yu'un hech ac'o pucuc

ti sc'op Diose, ja' chcuxi. ³⁶ Manchuc mi ihu' avu'un laj avu'unin scotol ti c'utic oy li' ti balumile, mi mu xacuxi sbatel osil, hovil. ³⁷ Ja' tsots sc'opilal ti chacuxi sbatel osil. ³⁸ Scotol ti much'u chq'uexav yu'un chch'un ti jc'ope ti stojol ti jmulaviletic li' ti balumile ti ora to, ti mu'yuc Dios ti yo'ntonique, hech ono'ox uc “ma'uc jnich'on lume”, xichi, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, c'alal chital quich'oj jqueval hech chaj c'u che'el squeval ti Jtote, jchi'inoj tal ti ch'ul abatetique —xchi ti Jesuse.

9

¹ Ti Jesuse hech laj yalbe uc:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ho'oxuc ti li' va'aloxuc li'to oy mu to chachamic ja'to mi laj avilic ti chtal xchi'uc yip ti Diose, oy c'u yepal crixchanoetic tsventaimbe yo'nton li' ti balumile —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti laj sc'atajes sba ti Jesuse
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)*

² I'ech' vaquib c'ac'al. Patil ti Jesuse laj yic' batel ti yan parte ti Pedroe xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane. Stuquic imuic batel ti vits. Toyol ti vitse. Ti Jesuse te laj sc'atajes sba ti stojolic. ³ Iquevan scotol sc'u' ti Jesuse. Sac ti jyalel ic'ot, chtup' jsatic yu'un. Li' ti balumile mu xco'olaj xchi'uc ti much'u más sac chchuc'omaj. ⁴ Te laj yac' sba iluc ti Elíase xchi'uc ti Moisesese. Te ilo'lajic xchi'uc ti Jesuse. ⁵ Hech yu'un ti Pedroe hech laj yalbe ti Jesuse:

—Maestro, ja' lec ti li'ucutic no'oxi. Ja' lec jpastic oxib nailvomol li'i, jun avu'un, jun yu'un Moisés, jun yu'un Elías —xut.

⁶ Mu sjamuc ti c'u che'el chale yu'un chi'ic scotol xchi'uc xchi'iltac. ⁷ Hech ital toc, imacatic scotolic. C'alal but'ibilic ti toc, hech ic'opoj ti Diose:

—Ja' Jnich'on li'to, ja' ti lum c'ux ti co'ntone. A'ibo sc'op —xchi c'alal te oy ti toque.

⁸ C'alal ibat ti toque, lic sq'uelilanic. Mu'yuc xa te o ti cha'vo'ique, ja' xa no'ox stuc ti Jesuse.

⁹ C'alal yac'oj sba chyalic tal ti vits, hech ipasatic ti mantal yu'un ti Jesuse:

—Ti c'u che'el laj avilique, mu to me xavalic ja'to mi nicha'cuxi loq'uel ti ch'en ho'on ti co'ol crixchanoucutique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

¹⁰ Hech laj xch'umbeic ti sc'ope ti mu xalic. Laj sjac'be sbaic stuquic c'usi sjam ti chcha'cuxi loq'uel ti ch'ene.

¹¹ Lic sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un hech chalic ti jchi'iltic ti chchanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique ti persa ja' jbael chtal ti Elíase? —xutic.

¹² Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Melel hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose ti ja' jbael chtal ti Elíase, ti tsutesbe yo'ntonic ti jchi'iltique yu'un ac'o tspace ti muc' ti Diose. Hech ts'ibabil comel uc ti sc'op ti Diose ti persa chquich' volcol, ho'oni ti co'ol crixchanoucutique, yu'un mu xispasucun ti muc'. ¹³ Chacalbeic uc, ital xa ti Elíase, ja' ti Juane ti laj yac' ich'ho'e. Ja' laj spasic ti c'usi sc'an ti yo'ntonic ti crixchanoetique ti chopol tspace. Hech ono'ox ts'ibabil sc'opilal ti Juane —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj sloq'uesbe pucuj ti yo'nton jun quem ti Jesuse

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ C'alal ilaj yo'nton ti Jesuse, hech isut batel ti stojol ti yajchanc'opetic ti jayvo' ti te comen yu'une. Xchi'inoj ti oxvo'e. Hech yu'un c'alal ic'otic, joyubtabil yu'un ep crixchanoetic c'ot sta. Te oy uc ti jchi'iltac ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Stsacoj sbaic ti c'op xchi'uc ti yajchanc'opetique. ¹⁵ Scotol ti

crixchanoetique c'alal laj yilic ti Jesuse ich'ay yo'ntonic, anil ba sc'oponic. ¹⁶ Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿C'usi chajac'be ti cajchanc'opetique? —xut.

¹⁷ Itac'av jun ti much'utic te stsoboj sbaique:

—Maestro, laj quic' tal ti atojol ti jnich'one yu'un oy pucuj ti yo'nton yu'un uma' ti jnich'one. ¹⁸ Buc no'ox mi ch-ilbajinat yu'un, chp'aj ti lum, chvocan ye, xjep'et ye, chij sba. Laj calbe volcol ti avajchanc'opetique ti ac'o xisloq'uesbune. Muc xu' yu'unic xiscoltabucun —xchi.

¹⁹ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumil ti ora to mu'yuc xch'unojel avo'ntonic chquil. Ep xa c'ac'al li' jchi'inojoxuc mu to chach'unic. Ep xa c'ac'al jts'icojboxuc sbolil avo'ntonic acotolic —xut—. Ic'o tal ti jtojol ti quereme —xut.

²⁰ Hech laj yiq'uic tal ti stojol. Ti pucuje c'alal laj yil ti Jesuse ti ora lic yilbajin ti quereme. Ip'aj ti lum ti quereme. Te xbalet, chvocan ye. ²¹ Ti Jesuse laj sjac'be ti stote:

—¿Jayib xa habil hech tsacbil? —xut.

Itac'av ti stote:

—Tsacbil c'alal biq'uit to —xchi—. ²² Ep vuelta ip'aj xa ti c'oc', ep vuelta ip'aj xa ti ho'. Tsc'an chmi-lat yu'un. Hech yu'un mi xu' avu'une, c'uxubimbun, coltabun —x'utat ti Jesuse.

²³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Scotol tsta ti much'u chch'un ti chcoltaat cu'une —xut.

²⁴ Ti ora tsots ic'opoj ti stot ti quereme, hech laj yalbe:

—Ti jch'un. Coltaun mi oy to sc'an ti jch'une —xchi.

²⁵ C'alal laj yil ti Jesuse ti tsnet' sbaic tal ti crixchanoetique, laj spas ti mantal ti ora ti pucuje, hech laj yalbe:

—Pucuj, ho'ot ti avabtel ti uma' ti quereme, ti mu xa'i c'ope, chajpas ti mantal. Loc'an tal ti yo'nton. Mu me xacha'och yan vuelta ti yo'nton —xut.

²⁶ Tsots i'avan ti pucuje, ep laj yilbajin ti quereme. Hech iloc' ti yo'nton. Chamen x'elan icom ti quereme. Hech yu'un ep ti much'utic laj yalic:

—Icham xa —xchiic.

²⁷ Ti Jesuse laj stsacbe sc'ob ti quereme, laj snit liquel yu'un ac'o va'luc. Hech iva'i ti quereme. ²⁸ Ti Jesuse hech ibatic xchi'uc ti yajchanc'opetique. Hech yu'un c'alal te xa oyic ti yut na ti bu chvay ono'ox ti Jesuse, ti yajchanc'opetique yu'un stuquic xa te o xchi'uc ti Jesuse lic sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un muc xu' cu'untutic jloq'uestutic ti pucuje? —xchiic.

²⁹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ja'to mi laj ac'oponic Dios, ja'to mi laj avipan abaic, ja'to chloc' ti jtos pucujetic lume —xchi.

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti c'u x'elan chmilate

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Iloq'uic batel ti Capernaum ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique. Ixanavic batel te ti estado Galilea. Mu sc'an ti Jesuse mi oy much'u ch-a'yat ti te chanave.

³¹ Yu'un tsc'an chchanubtas ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:

—Chi'ac'at entrecal ti sc'ob viniquetic ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Chismilucun, chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en —xchi.

³² Ti yajchanc'opetique ja' no'ox ilo'laj yo'ntonic yu'un mu xa'ibeic sjam. Hech yu'un muc sjac'beic xa.

Ja' sc'opilal ¿much'u totil chc'ot cu'untic? xut sbaic

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Icha'sutic batel ti jteclum Capernaum yan vuelta. C'alal i'och xa ti na ti bu chvay ono'ox ti Jesuse, hech laj sjac'be ti yajchanc'opetique:

—¿C'usi ti alo'ile c'alal nijtal ti be? —xchi.

³⁴ Muc xtac'avic yu'un ja' no'ox laj stsaquilan sbaic ti c'op yu'un ti much'u totil chc'ot yu'unique. ³⁵ Hech yu'un inaqui ti Jesuse, hech lic yalbe ti lajchavo'ique:

—Ti much'u tsc'an ti totil chc'ot avu'unique, persa tsbic'tajes sba, persa chac' sba ti abatinel ti atojolic —xchi.

³⁶ Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol jun olol. Laj sva'an ti o'lol yo' bu oyique. Lic spet ti olole ti Jesuse. Hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

³⁷ —Scotol ti much'u tspas ti muc' jun olol hech chaj c'u che'el olol avi to ho'on ti jventa, ho'on chispasun ti muc' uc. Yu'un mi hech chapasun ti muq'ue, ja' chapas uc ti muc' ti Diose ti laj stacun talele —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti much'u mu cajcontraticuque, ja' jchi'iltic obi, xchi ti Jesuse

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Ti Juane lic yalbe ti Jesuse:

—Maestro, oy much'u yac'oj sba tsloq'uesbe pucujetic ti yo'ntonic crixchanoetic ti aventura laj quiltutic. Hech yu'un laj jpajestutic yu'un ma'uc jchi'iltic ti abtel —xchi.

³⁹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu me xapajesic. Yu'un ti much'u tspas jchop o abtel ti jventae, mu yu'unuc chopol chiyalbun jc'opilal.

⁴⁰ Yu'un ti much'u mu cajcontraticuque ja' jchi'iltic obi.

⁴¹ Ti much'u chayac'boxuc avuch'ic ho' manchuc mi jun no'ox taza ho' chayac'boxuc yu'un ti chachi'inucun ti ho'on ti Cristoune, ja' mu xch'ay ti yabtele. Ta ono'ox x'ac'batic bendición yu'un ti Diose yu'un ti hech laj spasiique —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti c'u che'el xu' chijbolib
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)*

⁴² Hech laj yalbe uc ti Jesuse:

—Ti much'u tsbolibtasbe yo'nton junuc ti ololetic li'to ti xch'unoj ti ho'on Jcoltavanejun yu'une, ja' lec ac'o chucbatuc ti snuc' cho' ac'o tenatuc ochel ti nab. Te chch'ay batel ti nab. Te tsjic' ti ho'e. ⁴³ Hech yu'un mi chasbolibtasot ti ac'obe, ja' tsc'an ti mu'yuc ac'ob hech chaj c'u che'el ti much'u mu'yuc sc'obe. Hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique. ⁴⁴ Mi jutuc mu sna' xlaj o ti vocol te o yu'un mu sna' chtup' o ti c'oq'ue. ⁴⁵ Ja' no'ox hech uc mi chasbolibtasot ti bu chabate, ja' tsc'an ti mu'yuc avacan hech chaj c'u che'el ti much'u mu'yuc yacane. Hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique. ⁴⁶ Mi jutuc mu sna' xlaj o ti vocol te o yu'un mu sna' chtup' o ti c'oq'ue. ⁴⁷ Ja' no'ox hech uc mi chasbolibtasot ti c'u che'el chaq'uele, mu lecuc. Hech yu'un ja' tsc'an ti mu'yuc c'usi chaq'uel hech chaj c'u che'el ti much'u mu xc'ot sate. Hech cha'och ti bu tspas mantal ti Diose. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique. ⁴⁸ Mi jutuc mu sna' xlaj o ti vocol te o yu'un mu sna' chtup' o ti c'oq'ue.

⁴⁹ Hech chaj c'u che'el persa laj yich' yats'amel ti ti'bol ti ja' smoton Diose ti vo'one yu'un hech lec chil ti smotone ti Diose, ja' no'ox hech uc persa chich' vocol li' ti balumile scotol ti much'u chists'acliune yu'un hech lec ch-ilat yu'un ti Diose. ⁵⁰ Mi lec ti ats'ame, oy stu. Mi mu xa chi'uc ti ats'ame ¿c'usi chavut? Mu xa stac' chcha'chi'ub. Mu'yuc xa stu. Ja' no'ox hech uc ti ho'oxuque tsc'an ti oy yutsil avo'ntonique hech mu xabolibic, hech jtos avo'ntonic chac'otic —xchi ti Jesuse.

10

Ja' sc'opilal ti much'u tsutes yajnile

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Iloc' batel ti Jesuse, ibat ti estado Judea xchi'uc ti jech uc'um Jordán. Yan vuelta laj stsob sbaic tal ti stojol ti Jesuse ep jchi'iltac. Hech yu'un ti Jesuse lic xchanubtas yu'un hech ono'ox tspasilan. ² Italic ti stojol ti Jesuse cha'vo' oxvo' ti fariseoetique. Yu'un sc'an spasbeic proval yo'nton ti Jesuse, hech laj sjac'beic:

—¿Mi stac' ti jsutes cajniltutic? —xchiic.

³ Itac'av ti Jesuse, hech laj sjac'be:

—¿C'usi laj yal ti Moisesese? —xchi.

⁴ Itac'avic:

—Ti Moisesese laj yal ti persa tsts'iba ti jun ti c'usi sventailuc ti tsutes ti yajnile, hech xu' tsut yu'un, xchi ti Moisesese —xchiic.

⁵ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Scoj ti tsots yo'ntonic ti antiguo jtatamoltique hech yu'un ti hech i'ac'bat lisensa yu'un ti Moisesese ti tsutes yajnilique. Hech yu'un hech ts'ibabil comel. ⁶ Mu hechuc ti sliqueb ti balumile. Yu'un ti Diose c'alal laj spas ti sba crixchanoe, jun vinic jun ants laj spas, ti xchi ti sc'op ti Diose. ⁷ Hech ts'ibabil uc: “Hech yu'un ti viniquietique tscomes stot sme', chic' yajnil. ⁸ Jun no'ox chc'ot xchi'uc yajnil. Hech yu'un mu cha'vo'uc icom yu'un jun no'ox ic'ot”, ti xchie. ⁹ Hech yu'un ti much'utic jun no'ox ic'otic yu'un ti Diose, mu me sp'ev sbaic —xchi ti Jesuse.

¹⁰ Patil c'alal i'och xa ti yut na ti bu chvay ono'ox ti Jesuse, más ijac'bat sjam yu'un ti yajchanc'opetique. ¹¹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Scotol ti much'u tsutes ti yajnile, mi chic' yan ants, ja' chmulivaj obi. ¹² Mi tscomes smalal ti antse, mi chic' sbaic xchi'uc yan vinic, ja' chmulivaj obi —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac'be bendición ti ololetique
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)*

¹³ Ti jchi'iltaque laj yiq'uic tal ti stojol ti Jesuse ololetic yu'un ac'o yac' sc'ob ti Jesuse ac'o yac'be ti sjol ti ololetique. Ti yajchanc'opetique sc'an spajesic ti much'utic ti hech snopojique. ¹⁴ C'alal laj yil ti Jesuse ti hech tsc'an tspajesvanic ti yajchanc'opetique, mu lecuc laj yil. Hech laj yalbe:

—Ac'o taluc ti jtojol ti ololetique. Mu me xapajesic yu'un ti much'utic tspasatic ti mantal yu'un ti Diose ja' hech chc'otic hech chaj c'u che'el olol. ¹⁵ Melel ti c'usi chacalbeique, ja'to mi chac'ot hech chaj c'u che'el olol, ja'to xu' chaspasot ti mantal ti Diose —xchi.

¹⁶ Ti Jesuse laj spet ti ololetique, laj yac' sc'ob, laj yac'be ti sjolic ti ololetique, laj yac'be bendición scotolic.

*Ja' sc'opilal ti unen vinic ti jc'uuleje
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)*

¹⁷ C'alal chloc' batel ti Jesuse, anil ital jun jchi'il. Tal squejan sba ti stojol ti Jesuse. Hech laj sjac'be:

—Maestro, ho'ot lequil vinicot. ¿C'usi chcut chicuxi sbatel osil? —xut.

¹⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un lequil vinicot xavutun? Mi junuc mu'yuc much'u lec, ja' no'ox stuc ti Diose. ¹⁹ Chana' ti c'usi chal ti mantaletique. “Mu me xamulivaj. Mu me xamilvan. Mu me xa'elc'aj. Mu me xanopbe smul avecino. Mu me xalo'lavan. Paso me ti muc' atot ame'”, ti xchie —xchi ti Jesuse.

²⁰ Itac'av ti vinique:

—Scotol avi to jch'unoj c'alal nich'i tal —xchi.

²¹ Hech yu'un ti Jesuse laj sq'uelbe sat, c'ux laj ya'i. Hech laj yalbe:

—Oy to c'usi sc'an to avu'un. Batan, ba chono scotol ti c'utic oy avu'une, q'uelambo ti me'onetique. Hech oy ac'ulejal ti vinajel chc'ot. Patil chtal ats'acliun batel —xchi.

²²Ep laj yich' mul ti vinique yu'un ti hech i'albat yu'un ti Jesuse. Yu'un mu sc'an spas yu'un ep sc'ulejal li' ti balumile. Chich' mul ti c'alal isut batele.

²³Hech yu'un ti Jesuse xmelmun lic sq'uelbe sat ti jchi'iltaque. Hech yu'un hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

—Vocol chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose ti much'u jc'uleje —xchi.

²⁴Ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique yu'un ti hech laj yale. Ti Jesuse laj xcha'albe yan vuelta:

—Jnich'nab, vocol chac' sbaic ti ventainel yu'un ti Diose ti crixchanoetique. ²⁵Hech chaj c'u che'el mu xjelav jcot camello ti xchac acuxa, ja' no'ox hech uc ti much'u jc'uleje mu xu' chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose —xchi.

²⁶Más ich'ay yo'ntonic. Hech laj sjac'be sbaic:

—¿Much'u cac'tic xu' chcol che'e? —xut sbaic.

²⁷Hech yu'un ti Jesuse laj sq'uelbe satic, hech laj yalbe:

—Ti crixchanoetique mu xu' scolta sba stuc. Ti Diose scotol xu' yu'un tspas stuc yu'un jelaven sp'ijil —xchi ti Jesuse.

²⁸Hech yu'un ti Pedroe lic yalbe:

—Ho'ontutique scotol laj xa jcomestutic. Laj xa jts'acliotutic —xut.

²⁹⁻³⁰Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'u laj xa scomes mi sna, mi sbanquiltac, mi yits'inabtac, mi svixob-tac, mi yixleltac, mi smucubtac, mi stot mi sme', mi yol xnich'nab, mi slum, ho'on ti jventa yu'un ac'o pucuc ti lequil ach' c'ope, ho'vinic vuelta ch-epaj xq'uexol ti

ch-ac'bat ti ora to. Ch-ac'bat sna xchi'uc yermanotac, xchi'uc sme', xchi'uc yol xnich'nab, xchi'uc slum. Ta me xich' contrainel uc. Ti patil ta me xich' xcuxlejal sbatel osil. ³¹ Scotol ti much'utic hech tsnop ti yo'nton ho'on jbaejbeun mi xchi tsnop, ja' patil ti yantique mi xchi, ja' patil chc'otic lume. Ja' jbael chc'otic scotol ti much'utic mu hechuc tsnopique. Ja' ep ti much'utic patil chc'otique —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti chmilate
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)*

³² Ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique c'alal ibatic ti be yu'un chmuic batel ti Jerusalén, ja' jbaejbe ti Jesuse. Ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique ti yu'un ja' jbaeltic no'ox chbat, mu'yuc sc'opilal cha'i mi oy c'usi chc'ot ti pasel te ti Jerusalén. Ti stuquique ixi'ic c'alal laj sts'acli batel. Hech yu'un ti Jesuse laj sq'uej sbaic xchi'uc. Lic yalbe ti c'usi chc'ot ti pasele. ³³ Hech laj yalbe:

—A'yo me ava'yic, ta xa xijc'ot ti Jerusalén. Ho'on ti co'ol crixchanoucutique te chiyac'ucun ti sc'ob ti totil paleetique xchi'uc ti sc'ob ti jchi'iltic ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyo j sbaique. Ja' chixchapambucun jc'opilal yu'un chismilucun. Chiyac'ucun entrecal uc ti sc'ob yanlum viniquetic. ³⁴ Chislabanucun, chiyac'bucun acial, chistubtabucun jsat. Patil chismilucun. Chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cuxi loq'uel ti ch'en —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti oy c'usi laj sc'ambeic ti Jesuse ti Jacoboe
xchi'uc ti Juane
(Mt. 20:20-28)*

³⁵ Hech yu'un ti xnich'nab ti Zebedeoe, ja' ti Jacoboe xchi'uc ti Juane, inopejic tal ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbeic:

—Maestro, ti jc'an ti chavac'buntutic ti c'usi chajc'ambote —xut.

³⁶ Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿C'usi chac'an chajpasboxuc? —xut.

³⁷ Hech itac'avic:

—C'alal cha'och ti pas mantal, ac'un xinaquitutic jun ti abats'ic'ob, jun ti ats'et —xchiic.

³⁸ Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu xana'ic ti c'usi chac'ambune. ¿Mi xu' avu'unic chavich'ic vocol hech chaj c'u che'el chquich' vocol ho'oni? ¿Mi xu' avu'unic ti contrainel hech chaj c'u che'el chquich' contrainel ho'oni? —xchi.

³⁹ Hech itac'avic:

—Xu' cu'untutic —xchiic xtac'avic xcha'va'alic.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'u che'el chquich' vocol ho'oni, ti c'u che'el chquich' contrainel, hech chavich'ic uc. ⁴⁰ Ho'on mu xu' chacalbeic ti chanaquiic jun ti jbats'ic'ob jun ti jts'et. Chapal yu'un ti Jtote ti much'utic te chnaquiic ti jtojole —xchi.

⁴¹ Ti xchi'iltaque ti lajunvo'e mu xtun laj ya'yic. Hech yu'un lic scontrain ti Jacoboe xchi'uc ti Juane. ⁴² Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti lajchavo'ique. Hech laj yalbe:

—Chana'ic c'u x'elan tspasic ti ajvaliletic yu'un yanlum viniquetic. Chac' sbaic ti pasel ti muc'. Ti totiletic yu'unique ja' tsujvanic ti abtel. ⁴³ Mu me hechuc chapasic ti ho'oxuque. Ti much'u tsc'an ti totil chc'ot avu'unique, ja' chac' sba ti abatinel avu'unic. ⁴⁴ Ti much'u sc'an ti tspasat ti muc' avu'unique, ac'o me yac' sba ti abatinel ti atojolic. ⁴⁵ Hech me xapasic hech chaj c'u che'el ho'oni ti co'ol crixchanoucutique. Yu'un ho'oni ma'uc nital yu'un chi'abatinvan. Ja' tal cac' jba ti abatinel. Tal cac' jba ti milel sventa scolel scotol crixchanoetic —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijambat sat ti Bartimeoe

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Hech yu'un ic'otic ti jteclum Jericó. Patil c'alal iloq'uic batel ti Jericó ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique its'acliat batel yu'un ep jchi'iltac. Te snacanoj sba ti ti'be jun ma'sat c'ot sta. Bartimeo sbi ti ma'sate. Ja' tsc'an paramote. Ja' tsc'ambe ti much'utic te chjelave. Timeo sbi ti stot ti ma'sate. ⁴⁷ Ti ma'sate c'alal laj ya'i ti te ch-ech' ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete, hech laj yavta:

—Jesús, ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti ac'opilal chatale, c'uxubinun —xchi chavta.

⁴⁸ Ti yan jchi'iltaque ti te xchi'inojic batel ti Jesuse sc'an spajesic.

—Anchan —xutic.

Más no'ox tsots laj yavta:

—Ho'ot ti yelnich'onot ti Davide, avocoluc me, c'uxubinun —xchi.

⁴⁹ Laj sva'an sba ti Jesuse, hech laj yalbe ti crixchanoe-tique:

—Ic'bun me tal —xut.

Hech yu'un ba yiq'uic tal ti ma'sate. Hech laj yalbeic:

—Mu me xavich' mul. Lican, chayic'ot ti Jesuse —xutic.

⁵⁰ Hech yu'un ti ma'sate ti ora ilic. Laj sten comel ti xhije. Ital ti anil ti stojol ti Jesuse. ⁵¹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—¿C'usi chac'an chajpasbot? —xchi.

Itac'av ti ma'sate, hech laj yalbe:

—Maestro, avocoluc jambun jsat —xchi.

⁵² Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Xu' chabat. Icol xa ti asate yu'un laj ach'un ti xu' cu'un —xchi.

Ti ora ijam ti sate hech lic sts'acli batel ti Jesuse.

11

*Ja' sc'opilal ti cajal ti burro i'och batel ti Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

¹ Ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique ic'otic xa ti jteclum Betfagé xchi'uc ti jteclum Betania te oy ti yolon vits Olivatic sbi. Ti bic'tal jteclumetique nopol xa xil sbaic xchi'uc ti Jerusaleme. Hech yu'un c'alal te xa oy ti bic'tal jteclume, hech lic stac batel cha'vo' ti yajchanc'opetique ti Jesuse. ² Hech laj yalbe batel:

—Toj chabatic ti biq'uit jteclum lum toi. C'alal te cha'ochic batel, te chucul chc'o ataic ch'iom burro, ti mu'yuc to much'u scajlebinoje. Coltao, ic'bun talel. ³ Mi chasjac'boxuc ti yajvale: “¿C'u stu avu'un ti jburroe?” mi xayute, “chtun yu'un ti Cajvaltique, chasutesbot ti ora”, xavut, xut ti cha'vo'ique —xchi ti Jesuse.

⁴ Hech ibatic. Hech te chucul nopol ti'na c'ot staic ti ch'iom burroe te ti calle. Hech laj sjitumbeic yaq'uil yu'un chiq'uic batel. ⁵ Oy much'utic te va'ajtic hech ijac'batic yu'un:

—¿C'u stu avu'un ti chacoltaic batel ti jburroe?
—xchiic.

⁶ Hech lic xcholbe ya'yic ti c'u che'el i'albatic yu'un ti Jesuse.

—Lec oy che'e, iq'uic batel —x'utatic.

⁷ Hech laj yiq'uic tal ti ch'iom burroe ti bu oy ti Jesuse. Hech yu'un laj slambe xchijic ti spat. Hech yu'un lic scajlebin ti Jesuse. ⁸ Ep jchi'iltac laj sq'uiic xchijic ti be uc. Oy yantic laj sp'asic c'obte'. Laj sq'uiic ti be ti c'obte'e.

⁹ Ti much'utic jbael ixanavique xchi'uc ti much'utic patil chtalique, co'ol tsots ic'opojic:

—¡Jun no'ox yutsil ti ajvalile ti itacat xa tal ti jtojoltic yu'un ti Cajvaltic Diose! —xchiic—. ¹⁰ ¡Jun no'ox yutsil ti chispasucutic ti mantal ja' xq'uexol ti jtatomoltic Davide!

¡Ac'o spasic ti muc' ti Diose scotolic te ti vinajel uc!
—xchiic.

¹¹ Hech i'och ti Jerusalén ti Jesuse. Te i'och ti yut templo. C'alal laj yo'nton laj sq'uel scotol ti c'usitic te oye, yu'un mal xa c'ac'al, hech yu'un iloc' batel ti Jesuse. Isut batel ti jteclum Betania xchi'uc ti lajchavo' yajchanc'opetique.

Ja' sc'opilal ti laj yac'be castigo ti igote'e ti Jesuse

(Mt. 21:18-19)

¹² Hech yu'un ti yoc'omal iloq'uic tal ti Betania chbatic ti Jerusalén. Hech yu'un ivi'naj ti Jesuse. ¹³ Laj yil jtec' igote' nom to. Oy yanal laj yil. Hech yu'un ba sq'uel mi repenta oy sat. Mu'yuc sat c'o sta, ja' no'ox yanal yu'un mu to yorailuc chac' sat. ¹⁴ Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe ti igote'e:

—Mi jutuc mu xa xasatin —xut. Te yabinojic ti yajchanc'opetique.

Ja' sc'opilal ti laj sten loq'uel ti yamaq'uul templo ti jchonolajeletique ti Jesuse

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Hech ic'otic ti Jerusalén. Te i'och ti yamaq'uul templo ti Jesuse. Lic sten loq'uel ti yamaq'uul templo ti much'utic ti te chchonilajique chmanilajique, ja' ti jchonvacaxetique, ti jchoncarneroetique. Laj sbut'q'uimbe smesa ti jeltaq'uinetique. Laj sbut'q'uimbe snacleb ti much'utic chchonic culajteetique. Yu'un ti templo cu'untutic te ti Jerusalem ja' te chismililambuntutic ti smoton ti Diose ti paleetic cu'untutique hech chac c'u che'el yalobjuntutic ono'ox ti Diose, ho'ontutic ti judiountutique. ¹⁶ Laj yal mantal ti mu me much'u chjelav xa xchi'uc yicatsic te ti yamaq'uul ti temploe. ¹⁷ Lic chanubtasvanuc ti Jesuse, hech laj yalbe:

—¿Mi mu hechuc ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: “Ti Jnae ja' sventa ti chisc'oponun scotol crixchanoetic ti jaylajuntos li' ti balumile”, ti xchi ti Diose? Ho'oxuque laj xa ac'atajesic ti xch'en j'eleq'uetic —xchi ti Jesuse.

¹⁸ Te oyic ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti totil paleetique. Hech yu'un i'ilinic. Hech yu'un lic snopic c'u che'el tsmilic ti Jesuse. Ixi'ic yu'un ti Jesuse yu'un scotol ti jchi'iltaque lec laj ya'yic ti c'u che'el laj yac' ti a'yel ti Jesuse. ¹⁹ Ti c'alal imal ti c'ac'ale, iloc' batel ti Jerusalén ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique, isutic batel ti Betania.

Ja' sc'opilal ti mi oy xch'unojel co'ntontic tstsal cu'untic scotol

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Sob ic'luman ti yoc'omal c'alal isutic tal laj yilic ti igote'e, taquijem xa xchi'uc yibil. ²¹ It'ab ti yo'nton ti Pedroe, hech yu'un hech laj yalbe ti Jesuse:

—Maestro, q'uelo avil, taquijem xa ti igote'e ti laj avac'be castigoe —xut.

²² Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ch'unic ti scotol xu' yu'un ti Diose. ²³ Yu'un melec ti c'usi chacalbeique, mi oy xch'unojel avo'ntonic, mi mu xchibaj avo'ntonic, mi chach'unic ti chc'ot ti pasel ti c'usi chavalique, hech chc'ot ti pasel avu'unic scotol ti c'usi volol ti pasel ti mu xu' avu'unique. Hech chaj c'u che'el mi chavale: “Ac'o sq'uej sba batel ti vits li'to, ac'o ochuc ti nab”, mi xachiique, hech chaspasbot ti Diose hech chac c'u che'el laj ac'ambee. ²⁴ Hech yu'un chacalbeic, scotol ti c'usi chac'ambeic ti Diose ch'unic ti cha'ac'batic, hech chc'ot ti pasel. ²⁵ C'alal chac'oponic ti Diose, mi chana' ti oy much'u staoj smul ti atojol, pasbo perdón yu'un hech chaspasbot perdón uc ti amul ti ataoj ti stojole ti Jtotique ti te oy ti vinajele. ²⁶ Yu'un mi mu xapasbeic perdón yan,

hech mu xaspasboxuc perdón uc ti amule ti Jtotique ti te oy ti vinajele —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse much'u i'ac'bat yabtel

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique isutic batel ti Jerusalén. Ti c'alal yac'oj sba chanav batel ti yamaq'uul templo ti Jesuse, italic ti stojol ti Jesuse ti totil paleetique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojo sbaique, xchi'uc ti moletique. ²⁸ Hech laj sjac'beic:

—¿Much'u smantal avich'oj ti hech laj aten loq'uel ti jchonolajeletique li' ti yamaq'uul ti temploe? ¿Much'u laj yac'bot avabtel yu'un hech chapas? —xutic.

²⁹ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Oy c'usi chajac'be uc. Albn chca'i ti c'usi chajac'bee hech chacalbe uc ti much'u laj yac'bun ti cabtele. ³⁰ Hech chajac'be: Ti Juane ¿much'u i'ac'bat yabtel yu'un ti laj yac' ich'ho'e? ¿Mi yu'un Dios i'ac'bat yabtel o mi yu'un crixchanoetic i'ac'bat yabtel? —xut.

³¹ Hech lic yalbe sbaic:

—“Yu'un Dios”, mi chijchie, “¿c'u yu'un muc xach'unic che'e?” ta me xijyutucutic. ³² “Yu'un crixchanoetic”, mi chijchie, ja' chijxi' yu'un ti crixchanoetique yu'un scotolic xch'unojic ti ja' j'alc'op yu'un Dios ti Juane —xut sbaic.

³³ Hech yu'un hech laj yalbeic ti Jesuse:

—Mu jna'tutic —xchiic.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Hechun uc, mu xacalbe much'u laj yac'bun ti cabtele —xut.

12

Ja' ti lo'il yu'un ti jchabiejbalumile ti chopol yo'ntonique

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Ti Jesuse lic yalbe lo'il ti jchi'iltaque. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yalbe:

—Oy jun vinic laj sts'un ep uvate'. Laj spas macte'ton ti sjoylejal. Laj sjomic ton yo' bu tsloq'uesbe ya'lel sat ti uvate'e. Laj spas jun na, toyol ti solel ti nae. Ja' sventa tsq'uel scotol ti uvate'e.

² Laj sa' yaj'abtel yu'un chchabibat ti slume. Patil nom ibat ti yajval ti balumile. ² C'alal ista xa yorail itoc'onaj ti sat ti uvate'e, laj stac talel jun smozo yu'un chc'ot sc'opon ti jchabiejbalumile. C'ot sc'ambeic tal ti sate.

³ Ti jchabiejbalumile itsacvanic, laj stsaquic ti mozoe, laj smajic. Laj staquic sutel. Xch'ixch'un sutel ti mozoe.

⁴ Ti yajval ti balumile laj xcha'tac talel yan smozo. Ti jchabiejbalumile laj yac'beic ton, laj syajesbeic sjol, laj yilbajinic. Patil laj staquic sutel. ⁵ Ti yajval ti balumile laj xcha'tac talel yan smozo. Laj smilic. Oy ep yantic itacatic talel uc. Oy ja' no'ox laj smajic, oy laj smilic o.

⁶ Ti yajval ti balumile oy jun no'ox snich'on. Ep c'ux ti yo'nton ti snich'one. Ja' slajebal xa laj stac talel ti stojolic. Hech laj yal: “Ja' chispasbucun ti muc' ti jnich'one”, xchi.

⁷ Ti jchabiejbalumile c'alal laj yilic ti ja' snich'on ti yajval ti balumile, hech laj yalbe sbaic: “Ja' yajval balumil chcom avi to. Jmiltic. Ho'ucutic chquich'betic comel ti slume”, xut sbaic. ⁸ Hech yu'un laj stsaquic, laj smilic, laj stenic loq'uel ti bu ts'umbil ti uvate'e.

⁹ Ti yajval ti balumile ¿c'usi chc'ot pasbatuc xana' ti jchabiejbalumil yu'une? Ja' xtal milatuc. Yan tsa' yu'un chac'be xchabi ti uvate' yu'une.

¹⁰ ¿Mi mu hechuc aq'ueloj uc ti sun ti Diose:

Hech chaj c'u che'el ti yajval nae ti laj yotes ti chiquina ti tone ti mu xtun laj yilic ti yaj'abtele, ja' no'ox hech laj xa yich' tsots yabtel yu'un ti Diose ti much'u t'ujbil yu'une ti ja' mu sc'anique.

¹¹ Ja' yabtel ti Cajvaltíc Diose.
Jun no'ox yutsil chc'ot ti jtojoltic,
ti xchie? —xchi ti Jesuse.

¹² Sc'an stsaquic ti Jesuse yu'un laj sna'ic ti ja' sc'opilal stuquic ti lo'il ti icholbatic ti totiletique. Ixi'ic yu'un ti crixchanoetique hech yu'un muc stsaquic. Hech íbatic.

Ja' sc'opilal ¿mi stac' chcac'betutic patan ti Césare? xchi sjaquic

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Itacatic talel cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti svinictac ti Herodese yu'un ac'o sjaqu'uilambeic ti Jesuse yu'un ac'o loc'uc ti ye ti bu xu' tstabeic smul tscuyic.

¹⁴ Hech italic, tal sjac'beic:

—Maestro, ti jna'tutic ti meel scotol ti c'usi chavale. Co'ol chac'opon scotol, manchuc mi tsots yabtel yich'oj, manchuc mi mu'yuc yabtel. Co'ol chavil scotol crixchanoetic. Chvac' ti chanel ti sbe ti Diose ti mero meel. Hech yu'un chajac'betutic: ¿Mi stac' chcac'betutic patan ti Césare, mi mu stac'? —xutic.

¹⁵ Ti Jesuse laj sna' ti chlo'lavanique. Hech yu'un laj yalbe:

—¿C'u yu'un chapasbun proval co'nton? Ac'bun jq'uel junuc ataq'uin ti ja' yu'un ti jtoj ti jpatantique —xchi.

¹⁶ Hech yu'un ba yich' tal jun denariotaq'uin. Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Much'u sloctombail ti o'loli? ¿Much'u sbi te oy ti sti'ile? —xut.

Hech itac'avic:

—Ja' ti Césare —xchiic.

¹⁷ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Oy c'usi stac' chach'umbeic ti Césare yu'un ja' totil ajvalil. Ja' no'ox hech uc ti Diose, tsc'an chach'unic ti c'u che'el tsc'an —xut.

Ich'ay yo'ntonic yu'un ti hech i'albatique.

Ja' sc'opilal ti meel ti chijcha'cuxie

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Patil ital ti saduceoetique, ja' ti chalic ti mu'yuc much'u chcha'cuxie. Tal sjac'beic ti Jesuse:

¹⁹ —Maestro, hech laj sts'iba comel ti Moisesse. “Mi oy much'u mu'yuc yol snich'on ti c'alal chcham, ti its'inale ti mu to oyuc yajnil ac'o yic'be yajnil ti sbanquile yu'un hech c'alal ch-an sba yol snich'on xu' chac'be xq'uexolin ti sbanquile yu'un hech mu xtup' sbi ti sbanquile”, ti xchi ti Moisesse. ²⁰ Oy laj jchi'intutic hucvo' viniquetic. Yermano sbaic ti hucvo'ique. Ti banquilale laj yic' yajnil, patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom. ²¹ Hech yu'un ti yutse laj yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom. Hech laj spasic scotolic o. Xmelmun laj yiq'uic sucva'alic. ²² Mu'yuc yol snich'on ichamic scotolic. Patil icham uc ti antse. ²³ Ti c'alal tsta yorail ti chcha'cuxiique, ¿much'u junuc yajnil chc'ot ti antse? Meel ti xmelmun laj yiq'uic scotolic —xchiic.

²⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ch'ayemoxuc yu'un mu xana'ic c'usi chal ti sun ti Diose. Mu xana'ic c'u x'elan sp'ijil ti Diose. ²⁵ C'alal chcha'cuxiic scotolic, mu'yuc xa yajnil viniquetic, mu'yuc xa smalal antsetic. Hech chc'otic hech chaj c'u che'el ti ch'ul abatetic yu'un ti Diose ti te oyic ti vinajele. ²⁶ Yu'un ti mu xach'unic ti chcha'cuxiic ti ánimaetique, ¿mi yu'un mu aq'uelojbeic sc'opilal te ti sun ti Moisesse ja' ti c'alal ic'oponat yu'un ti Diose te ti bu jtéc ch'ix? Manchuc mi ep xa habil chamenic ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, hech ch-albatic to sc'opilal: “Ho'on Diosun yu'un ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe”, ti xchi ti Diose. Yu'un cuxajtic. ²⁷ Yu'un ja'uc j'ech'el ichamic oe, mu'yuc xa dios yu'unic. Hech yu'un ti

Diose ja' yu'unic ti much'utic cuxajtique. Hech yu'un ep nach'ayic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sba mantale
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Inopej talem jun jchi'il ti ichanubtasvan ti smantal ti DiOSE ti scuyoJ sbae. Ja' laj ya'i ti yac'oj sba stSac sbaic ti c'op xchi'uc ti saduceoetique ti Jesuse. Laj sna' ti lec itac'av ti Jesuse, hech yu'un laj sjac'be ti Jesuse:

—Ti scotol ti smantal ti DiOSE ti laj yal ti MoisesE, ¿c'usi mantalil ti más tsots sc'opilale? —xchi.

²⁹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti scotol ti smantal ti DiOSE, ja' tsots sc'opilal avi to: “A'yo me ava'yic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele. Jun no'ox ti CajvaltIc cu'untique, ja' ti CajvaltIc DiOSE. ³⁰ C'ux me xava'yic ti CajvaltIc DiOSE xchi'uc scotol avo'nton xchi'uc scotol ap'ijil xchi'uc scotol avip”, ti xchie. Ja' mero sba mantal obi. ³¹ Ti xchibal mantal co'ol tsots sc'opilal xchi'uc. “C'ux me xava'i avecino hech chaj c'u che'el c'ux xava'i aba”, ti xchie. Ja' tsots sc'opilal ti xchibal li'to —xchi ti Jesuse.

³² Hech yu'un i'albat yu'un ti jchanubtasvaneje:

—Melel ti hech laj avale, Maestro. Jun no'ox Dios oy, mu'yuc yan. ³³ Melel ti ja' tsots sc'opilal ti c'ux chca'itic ti DiOSE xchi'uc scotol co'ntontic xchi'uc scotol jp'ijiltic xchi'uc scotol quiptic, ti c'ux chca'itic uc ti jvecinotique hech chaj c'u che'el c'ux chca'i jbatique. Ja' mu tsotsuc sc'opilal scotol ti smoton ti DiOSE ti jchic'tique xchi'uc ti jmiltique —xchi.

³⁴ Ti Jesuse laj ya'i ti lec itac'av ti vinique, hech yu'un laj yalbe:

—Jutuc xa sc'an yu'un chavac' aba ti ventainel yu'un ti DiOSE —xut.

Scotolic ixi'ic, hech mu'yuc xa much'u lic sjac'beic.

*Ja' sc'opilal ti much'u stot ti Cristoe
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)*

³⁵ C'alal ichanubtasvan te ti yut templo te ti Jerusalén ti Jesuse, hech laj sjac'be ti jchi'iltaque:

—¿C'u yu'un ti hech chalic ti jchi'iltic ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojs baique ti ja' no'ox chch'unic ti yelnich'on David ti Cristoe, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose? ³⁶ Yu'un ti Davide hech laj yal ti sventa ti Ch'ul Espíritue:

Ti Cajvale hech i'albat yu'un ti Diose:

“Chlic naclan li' ti j bats'ic'ob ja'to mi laj jtsalbot scotol avajcontra”,

x'utat ti Cajvale, xchi ti Davide. ³⁷ Hech yu'un ma'uc no'ox yelnich'on yu'un “Cajval”, xchi ti stojol —xchi ti Jesuse.

Ep ti crixchanoetique ti te stsoboj sbaique nichim no'ox yo'ntonic laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti jamal laj yalbe ti smulique ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojs baique

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Ja' hech ti smantal ti Jesuse ti laj yac'be xchanique:

—P'ijanic me, mu me xalajic ti lo'lael yu'un ti jchi'iltic ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojs baique. Lec cha'yic ti c'alal chanavic batel tslapic natil sc'u'ic. Lec cha'yic ti ep chc'oponatic yu'un crixchanoetic te ti plaza. ³⁹ Lec cha'yic chnaquiic ti sba naclebaletic ti yut templo cu'untique. Lec cha'yic chnaquiic ti sba naclebal c'alal oy q'uin. ⁴⁰ Tspojbeic ti c'utic oy yu'un ti me'on antsetique. Hech yu'un hovil ti hal tsc'oponic ti Diose. Ja' no'ox tstoyilan smulic yu'un ti hech tspasique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti me'on ants ti laj yac'be smoton ti Diose

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Te inaquí ti Jesuse ti yut templo yo' bu oy scajonal ti taq'uine ja' ti yav ti smoton ti Diose. Ti Jesuse laj yil ti yac'oj sbaic tstiq'uic ochel ti staq'uinique ti bu yav ti smoton ti Diose. Oy jc'uuletic ep taq'uín laj yaq'uic. ⁴² Te itál jun me'on ants ti uts sba ti jyalel laj yil ti Jesuse. Ti antse laj stic' ochel chib cinco. ⁴³ Ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ti me'on ants li'to, ja' más ep laj yac' chil ti Diose. Ja' jutuc no'ox laj yac' scotol ti yantique chil ti Diose. ⁴⁴ Yu'un ti jc'uuletique scotolic sobrail xa staq'uinic laj yac'beic ti Diose. Ja'uc ti me'on ants li'to ja' scotol laj yac' ti c'u yepal oy yu'un yu'un tsmac'lin sbæ —xchi ti Jesuse.

13

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yal ti chjimat ti templo te ti Jerusalene

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ C'alal iloq'uic ti templo te ti Jerusalén ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique, te oyic ti yamaq'uil templo, hech lic yal jun ti yajchanc'ope:

—Maestro, t'ujum no'ox ti muc'tic naetic yu'un ti templo li'to. T'ujum no'ox ti tonetic yu'un ti temploe —xchi.

² Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ti muc'tic naetic li'to ti t'ujum no'ox chavilic ti ora to, hovil. Melel ti c'usi chacalbeique, mi jp'ejuc ton mu'yuc bu chcom ti sba yan ton yu'un scotol chtal sjin ti yan c'ac'al yan crixchanoetic —xut.

Ja' sc'opilal ti slajebal c'ac'ale

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique ba nacluc ti bu vits Olivatic sbi te ti bu nopol xil sbaic xchi'uc ti templo te ti Jerusalemene. Hech yu'un ti Pedroe xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane xchi'uc ti Andrese, c'alal stuquic xchi'uc ti Jesuse, hech lic sjac'beic ti Jesuse:

⁴ —Albun ca'itutic c'usi ora hech chjinat ti temploe. ¿C'usi señail ti jq'ueltutic c'alal chljaj scotol? —xchiic.

⁵ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—P'ijanic me, mu me xalajic ti lo'lael. ⁶ Melel ti ep chtalic chalic “ho'on jcoltavanejun”, xchiic. Ep ti much'utic chljaj ti lo'lael yu'un ti hech chalique.

⁷ 'Ti yan c'ac'al chava'ibeic sc'opilal ti oy ep muc'ta pleito li' ti balumile. Chava'ibeic sc'opilal uc ti chlic yan muc'ta pleito. Mu me xaxi'ic. Persa scotol hech chc'ot ti pasel. Mu to ja'uc slajebal c'ac'al. ⁸ Ti crixchanoetic ti jun balumile ja' tscontrain ti yan crixchanoetic ti yan balumile. Ti ajvaliletique tscontrain sbaic. Buc no'ox chnic ti balumile. Chtal vi'nal. Avi c'usi laj cale, ja' sliqueb to no'ox ti vocole.

⁹ 'Ti ho'oxuque p'ijanic me, yu'un oy jchi'iltic chlic yac'oxuc entrecal ti sc'ob ti much'utic oy yabtelic te ti templo. Oy ti j'abteletique ti chayac'boxuc acial te ti yut templo yu'unique. Oy chayic'oxuc batel ti stojol gobernadoretic xchi'uc ti stojol yan ajvaliletic ho'on ti jventa. Hech chacholbucun jc'op ti stojolic. ¹⁰ Yu'un ti c'alal mu to sta slajebal c'ac'al, ja' chich' cholel ti lequil ach' c'ope ti jaylajuntos ti crixchanoetic li' ti balumile. ¹¹ C'alal cha'ic'atic talem yu'un cha'ac'at entrecal ti sc'obic, mu me xanopilal ti avo'ntonic c'usi chc'o avalic. Ja' cha'albatic ti avo'ntonic ti c'u che'el chatac'avique. Mu ho'ucot ti chac'opoje, ja' chaxch'amumbot ave ti Ch'ul Espiritue. ¹² Oy chac' ti milel yits'in. Oy chac' ti milel snich'on. Oy tscontrain stot sme', chac' ti milel uc.

¹³ Chayilintaoxuc scotol crixchanoetic ho'on ti jventa. Ti much'u scotol chcuch yu'un c'alal tsta ti slajebal c'ac'al, ja' chcol —xchi ti Jesuse.

¹⁴ A'ibeic me sjam ti c'usi chajts'ibaboxuc li'to. Hech laj yal uc ti Jesuse:

—C'alal chaq'uelic ti ixtambil ti jyalel ti temploe hech chaj c'u che'el laj yal ti Daniele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one, anil me batanic ti vits ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti Judeae. ¹⁵ Ti much'utic muemic ti yamaq'uul sjol sna, c'alal chyal tal, mu xa me c'usi chba stam loq'uel ti c'usi oy yu'un te ti yut sna. ¹⁶ Ti much'utic te oyic ti xchobique, mu xa me sut batel yu'un tstam loq'uel ti xchije. ¹⁷ Uts sbaic ti much'utic slicojic yole xchi'uc ti much'utic oy yol chchu'unic toe. ¹⁸ C'ambeic voloc ti Diose ti ma'uc ti yorail sic ti c'alal chajatavique. ¹⁹ Melel ti ep ti voloc chtale. Mu'yuc bu hech yan voloc c'alal ilic ti balumile asta ti ora to. Mu'yuc bu hech yan voloc chtal yan vuelta. ²⁰ Ti manchuc tscomejes ti yorail vocole ti Diose, mu'yuc much'u chcol ti hechuque. Ti sventa scotol ti much'utic t'ujbilic yu'une, hech yu'un ti Diose tscomejes ti yorail vocole.

²¹ 'Hech yu'un mi oy much'u chayalbot: “Q'uelo avil, ja' Cristo li'to”, mi xayutote, “Ja' Cristo lume”, mi xayutote, mu me xach'unic. ²² Melel ti chtalic noppilal cristoetic xchi'uc noppilal j'alc'opetic yu'un Dios scuyojsbaic. Chaq'uic ti q'uelel señailetic xchi'uc jchop o abteletic hech tslo'laic scotol ti crixchanoetique. Taca hu'uc yu'unique tsc'an tslo'laic uc ti much'utic t'ujbilic yu'un ti Diose. ²³ P'ijanic me, laj xa me calboxuc scotol. Mu to chc'ot ti pasel.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan chcha'sut tal ti Jesuse, chtal spas mantal

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ C'alal mi i'ech' xa ti yorail vocole, ch-ic'ub ti c'ac'ale. Mu xac' squeval uc ti ue. ²⁵ Chp'aj yal tal ti c'analetique. Chnic scotol ti c'utic te oy ti vinajele. ²⁶ Ti crixchanoetique chisq'uelun ti chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Chvinaj ti jelaven jp'ijile. T'ujum ti jqueval chilique. ²⁷ Ti jtac yal tal ti ch'ul abatetic cu'une. Chtal stobic ti much'utic t'ujbilib cu'une ti buc no'ox oyic ti sjoylej balumile.

²⁸ Nopic me c'u x'elan ti chjel ti igote'e li' ti jlumaltiqui. C'alal ch-ach'ub ti sc'obe, chloc' yanal. Ti c'alal chaq'uel ti yanale, chana'ic ti po'ot xa tsta yorail ho' li'i. ²⁹ Hech ono'ox uc c'alal chaq'uelic ti chc'ot ti pasel scotol ti vocol ti laj calboxuque, chana'ic ti po'ot xa tsta yorail chital, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. ³⁰ Melel ti c'usi chacalbeique, oy mu to chachamic ja'to mi ic'ot xa ti pasel scotol ti vocol ti laj xa calboxuque. ³¹ Chlaj ti vinajele xchi'uc ti balumile. Ti jc'ope ja' mu xljaj stuc.

³² Mi junuc mu'yuc much'u sna' c'usi ora, c'usi c'ac'alil ti chc'ot ti pasele. Mu sna'ic uc ti ch'ul abatetique ti te oyic ti vinajele. Mu jna' uc ho'on ti Nich'onilune. Stuc no'ox sna'oj ti Jtote.

³³ P'ijanic me, q'ueleluc me asatic, c'oponic Dios yu'un mu xana'ic c'usi ora chc'ot ti pasel. ³⁴ Ja' hech chaj c'u che'el ti jun vinique ti c'alal nom ibat, laj spas comel ti mantal ti smozotaque ti ac'o chabibatuc ti snae. Laj yac'be comel yabtel jujun. Laj yalbe comel ti jchabiejti'nae ti viq'uuluc me asate, mu me xavay, xut comel. ³⁵ Hech yu'un q'ueleluc me asatic yu'un mu xana'ic c'usi ora chital ho'on ti Avajvalune, mi sapet osil chital, mi ti o'lol ac'ubal, mi c'alal ch-oc' quelem, mi ti sob ic'luman. ³⁶ Q'ueleluc me asatic naca me vyalucoxuc c'alal chitale. ³⁷ Ti ho'oxuque laj xa calboxuc. Hech chcalbe scotol crixchanoetic. Q'ueleluc me asatic —xchi ti Jesuse.

14

Ja' sc'opilal ti lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Jesuse

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele oy q'uin ti jpastutic yu'un ti jna'tutic ti c'u che'el laj scolta loq'uel ti Egipto ti antiguo jtatamoltutique ti Diose. Ja' Pascua sbi ti q'uine. Oy yan sbi uc. Ja' q'uin yu'un ti caxlan vaje ti mu pumesbiluc xch'ute. Chib xa no'ox c'ac'al tsc'an ti q'uin Pascuae, ja' hech yorail lic xchapambeic sc'opilal ti Jesuse ti totil paleetique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Laj xchapic ti c'u che'el tstsauic ti mucul, ti c'u che'el tsmilique.

² —Ja' lec mi mu jpastic ti mero q'uin c'alal stsoboj sbaic ti crixchanoetique. Ja'to mi i'ech' ti q'uine naca me licuc c'op yu'unic. Ja' ti jsa'tic ti c'alal mu xchi'ucuc ti crixchanoetique —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti imalbat perfume ti sjol ti Jesuse te ti Betania

(Mt. 26.6-13; Jn. 12:1-8)

³ Te oy ti Betania ti Jesuse. Te i'och ti sna ti Simone, ja' ti Simon ti yich'oj c'a'el chamel ono'oxe ti icoltaat yu'un ti Jesuse. C'alal te nacal ti mesa ti Jesuse yu'un chve', ital jun ants yich'oj tal sjarro pasbil ti alabastroton. Nojem ti perfume ti sjarroe. Nardo sbi ti perfumee. Toyol stojol ti perfumee. Laj svoc' ti sjarroe, laj smalbe ti sjol ti Jesuse.

⁴ Oy cha'vo' oxvo' i'ilinic yu'un ti hech laj spas ti antse. Hech laj yalic:

—¿C'u yu'un chac' ch'ayuc avi to? ⁵ Ti lajuc xchone, más ti oxib ciento iloc' stojol ti hechuque. Ja' lec ti lajuc yac'be ti taq'uine ti me'onetique —xchiic.

Hech laj stabeic ti alel ti antse.

⁶ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu me xavut avi ants li'to. ¿C'u yu'un chavac'be yich' mul? Lec ti c'usi laj xa spاسبune. ⁷ Scotol c'ac'al achi'inojic ti me'onetique. C'usuc no'ox ora xu' chac'uxubinic. Ti ho'one mu scotoluc c'ac'al li' jchi'inojoxuqui. ⁸ Ti ants li'to laj xa yac' ti c'usi oy yu'une. Ti laj scajmalbun ti jbec'tal avi perfume li'to, ja' yu'un ti chichame. ⁹ Melel ti c'usi chacalbeique, ti scotol balumil buc no'ox chich' cholel ti lequil ach' c'ope, chcholbat sc'opilal uc ti hech laj xa spاسبun ti antse. Hech ch-a'ibat sc'opilal o —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti Judase ti laj spas trato ti chac' entrecal ti Jesuse
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)*

¹⁰ Lajchavo' ti yajchanc'op ti Jesuse. Oy jun ja' Judas Iscariote sbi. Ja' ba sc'opon ti totil paleetique yu'un tspas trato yu'un snopoj xa ti chac' entrecal ti Jesuse. ¹¹ Ti c'alal laj ya'yic ti totil paleetique, nichim no'ox yo'ntonic. Laj yalbeic ti lec chto jat mi ic'ot ti pasele. Ti Judase ti ora lic snop ti yo'nton c'u che'el chac' entrecal ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti primero vuelta ti ive'ic ti smesa ti Cajvaltique
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

¹² Ti sba c'ac'alil ti q'uine c'alal ti jve'tutic caxlan vaj ti mu pumesbiluc xch'ute, c'alal ti jmiltutic ti ch'iom carnero ti jti'tutic ti q'uin Pascuae, ti yajchanc'opetique hech laj sjac'beic ti Jesuse:

—¿Bu chac'an chajmeltsambe ti ch'iom carnero ti ti jti'tique sventa q'uin Pascua? —xutic.

¹³ Ti Jesuse laj stac batel cha'vo' ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:

—Batanic ti Jerusalén. Te chataic ti be jun vinic, scuchoj ho' ti sq'uib. Ja' xats'aclic batel. ¹⁴ Ti bu na ti ch-och batele, hech chavalbe ti yajval nae: “Hech chal ti Maestroe: ¿Bu oy ti cuartoe yo' bu sc'opilal ti jti' ti ch'iom

carnero sventa q'uin Pascua xchi'uc ti cajchanc'opetique? xchi ital sc'op", xavutic. ¹⁵ Ta me xayac'bot avilic muc'ta cuarto te ti xcha'cajal sna, chapambil xa. Te chachapambucutic ti ve'elile —xut batel.

¹⁶ Hech ibat ti cha'vo' yajchanc'opetique. I'ochic ti yut Jerusalén. Hech laj staic ti vinique hech chac c'u che'el i'albatic batele. Te laj smeltsanic ti ch'iom carnero sventa ti q'uin Pascuae.

¹⁷ Ti c'alal ital ti mesa ti Jesuse xchi'uc ti lajchavo' yajchanc'opetique, ja'to no'ox i'ic'ub osil. ¹⁸ C'alal te nacajtic ti mesa ive'ic, ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeiique, oy jun ti li' jchi'inojtique, ja' ti co'ol chijve'ucutic xchi'uque, ja' chiyac'un entrecal —xchi.

¹⁹ Scotolic laj yich'ic mul. Hech yu'un lic yalbeic ti Jesuse:

—Mu ho'ucun, Cajval —xchiic liquel scotolic.

²⁰ —Ja' ti co'ol chijve'ucutic xchi'uque, ja' ti co'ol lajchavo'oxuc xchi'uque —xchi ti Jesuse—. ²¹ Ho'on ti co'ol crixchanoucutive chicham hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel jc'opilal. Uts sba ti much'u chiyac'un entrecale, ho'on ti co'ol crixchanoucutive. Ja' lec ti ma anuque ti vinique —xchi ti Jesuse.

²² C'alal ive'ic, ti Jesuse laj stam jun caxlan vaj, laj yalbe volcol ti Diose, laj xet' ti caxlan vaje, laj yac'be ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:

—Ilo, ve'anic, ja' jbec'tal li'to —xchi.

²³ Patil laj stsac jun vasyo. Te tiq'uil ya'lel sat uvate'. Laj yalbe volcol ti Diose, laj yac'be. Scotolic laj yuch'ic. ²⁴ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ja' jch'ich'el li'to. Chcac' jba ti milel chloc' ti jch'ich'ele. Ti jch'ich'ele ja' señail ti mu xch'ay ti ach' c'op ti yaloj ti Jtote ti c'u che'el chcolic scotol ti much'utic

t'ujbilib yu'une. Yu'un jtuc chcac' jba ti milel hech chch'ay smul scotol crixchanoetic. ²⁵ Melel ti c'usi chacalbeique, ja'to mi laj sta yorail laj jtsob jbatib jcotoltic yo' bu tspas mantal ti Jtotic Diose, ja'to chcuch'be xq'uexol ti ya'lel sat uvate'e avi to ho'oni —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti hech laj yalbe ti Pedro: Chamucun ti avo'nton, xut

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ C'alal laj yo'ntonic iq'uejinic yu'un ti Diose, iloq'uic batel xchi'uc ti Jesuse. Ibatib ti vits Olivatic. ²⁷ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ora to ti ac'ubaltic acotolic chchibaj avo'ntonic ti jtojol. Yu'un hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: “Chcac' ti milel ti jpaxtole, hech chpuc batel ti scarneroe”, ti xchi ti Diose. ²⁸ Pero c'alal chicha'cusesat loq'uel ti ch'en, ho'on chibaej batel avu'unic te ti Galilea —xchi ti Jesuse.

²⁹ Ti Pedro hech laj yalbe:

—Manchuc mi chchibaj yo'nton ti atojol ti yantique, mu xchibaj co'nton ho'oni —xchi.

³⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbee, ja' avi ac'ubal to c'alal mu to ch-oc' chib vuelta quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta —xchi.

³¹ Más tsots laj yal ti Pedro:

—Manchuc mi co'ol chismilucutic, muc chajmuc ti co'nton —xchi.

Hech laj yalic uc scotolic.

Ja' sc'opilal ti ba sc'opon Dios te ti Getsemaní ti Jesuse

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Ic'otic xchi'uc ti Jesuse te ti bu balumil, Getsemaní sbi. Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:

—Comanic li'to, chba jc'opon Dios li' no'oxi —xut.

³³ Laj yic' batel ti Pedroe xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane. Lic yich' mul ti Jesuse. Lic yich' vocol. ³⁴ Hech laj yalbe:

—Ep chquich' mul. Ta xa xicham chca'i —xchi—. Comanic li'to. Viq'uuluc me asatic, mu me xavayic —xut.

³⁵ Ja' ijelav batel jutuc stuc ti Jesuse. Laj spatan sba ti lum, laj sc'opon Dios ti taca stac'unque, ac'o q'uejbatuc batel ti vocol ti chich'e. ³⁶ Hech laj yalbe ti Diose:

—Tote, scotol xu' avu'un chapas. Q'uejbun batel avi vocol li'to. Mu me jpas c'usi sc'an co'nton. Ja' ac'o jpas ti c'usi sc'an ti avo'nton atuque —xchi ti Jesuse.

³⁷ Isut talel yo' bu oyic ti oxvo'ique. Vayajtic c'o staic. Ti Jesuse hech laj yalbe ti Pedroe:

—¿Mi vayalat? Simón. ¿Mi mu xu' chavic' asat junuc ora? ³⁸ Mu me xavayic, c'oponic Dios, hech mu xasujat ti mulil. Ti avo'ntone oy yip. Ti abec'tale mu'yuc yip —x'utatic yu'un ti Jesuse.

³⁹ Icha'bat nixtoc ti Jesuse. Ba sc'opon Dios nixtoc. Co'ol laj sc'opon ti Diose. ⁴⁰ Icha'sut talel ti Jesuse. Vayajtic c'o sta ti oxvo'ique yu'un chchamic ti vayel. Muc sna'ic c'usi chtac'avic. ⁴¹ Ba xcha'c'opon Dios ti Jesuse. Icha'tal nixtoc yo' bu oyic ti oxvo'ique. Ja' yoxibal xa vuelta. Hech laj yalbe:

—¿Mi ta to xavayic? ¿Mi ta to xacux avo'ntonic? Laj xa sta yorail ti chi'ac'at entrecal ti sc'ob jmulaviletic ho'on ti co'ol crixchanoucutique. ⁴² Licanic, batic. Q'uelo avil, chtal xa ti much'u chiyac'un entrecale —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti Jesuse

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ti ora c'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, ital ti Judase. Ti Judase ja' lajchavo'ic xchi'uc ti yajchanc'opetic ti Jesuse. Xchi'inoj talel ep crixchanoetic yich'ojic talel

yespadaic xchi'uc ste'ic. Ja' tacbil talem yu'un ti totil palee-tique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojo sbaique xchi'uc ti moletic cu'untutique. ⁴⁴ Ti Judase, ja' ti chac' entrecal ti Jesuse, yalojbe xa ti xchi'iltaque:

—Ja' ti much'u ti jbutse, ja' me obi. La' tsaquic me ti ora ju'un. Mu me xcol batel avu'un —xut.

⁴⁵ Ti ora ital ti Judase, ihul ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe ti Jesuse:

—Nital xa, Maestro —xchi hulel.

Laj sbuts' ju'un. ⁴⁶ Hech laj stsaquic ti Jesuse, laj yiq'uaic batel.

⁴⁷ Te xchi'inoj ti yajchanc'opetic ti Jesuse, oy jun laj sloq'ues yespada, laj syajesbe yabat ti totil palee. Laj sbojbe loq'uel jun xchiquin. ⁴⁸ Ti Jesuse hech laj sjac'be ti crixchanoetic ti italique:

—¿C'u yu'un hech tal atsacucun hech chaj c'u che'el j'elec'? Avich'ojic talem avespadaic, ate'ic. ⁴⁹ Scotol c'ac'al te oyun ti atojolic te ti yut templo. Te nichanubtasvan laj ava'yic. ¿C'u yu'un mu teuc laj atsacucun? Scotol hech chc'ot ti pasel yu'un tsts'aqui ti c'usi ts'ibabil ti sun ti Diose —xchi ti Jesuse.

⁵⁰ Hech yu'un scotol ti yajchanc'opetique laj scomesic ti Jesuse ijatavic.

Ja' sc'opilal ti unen vinique ti ijatave

⁵¹ Te oy jun unen vinic, ja' sts'acts'un batel. Jlom no'ox poc' sc'u'unoj batel. Ja' itsacat uc yu'un ti viniquetique.

⁵² Hech yu'un ti unen vinique laj scomes ti poq'ue, t'anal ti c'alal ijatav batel.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti c'ot va'anatuc ti stojol ti much'utic oy yabtelic te ti templo

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Laj yiq'uc batel ti Jesuse, c'ot sva'anic ti stojol ti mero totil palee. Te stsoboj sbaic scotol ti totil paleetique xchi'uc ti moletique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojsbaique. ⁵⁴ Ti Pedroe nomtic to chbat yu'un tssts'acli batel ti Jesuse, asta ic'ot ti Pedroe yo' bu yamaq'uil sna ti mero totil palee. Te i'och batel. C'ot xchi'in ti naclej ti abatetic yu'un ti totil palee. Te ic'atin xchi'uc.

⁵⁵ Ti totil paleetique xchi'uc scotol ti much'utic oy yabtelic cu'untutique yu'un tsc'an tsmilic ti Jesuse laj sa'ic cha'vo' ti jun no'ox ti c'usi chalique yu'un tsnopbeic smul ti Jesuse. Muc staic. ⁵⁶ Hovil ti tal sva'an sbaic ti jnopc'opetique, mu co'oluc ti c'usi laj yalique. ⁵⁷ Patil ital yan jnopc'opetic. Laj snopbeic smul ti Jesuse. Hech laj yalic:

⁵⁸ —Hech laj yal avi vinic li'to laj ca'itutic: “Ho'on ti jin avi templo li'to ti pasbil ti sc'ob crixchanoetique. Ti oxib no'ox c'ac'al ti jcha'pas nixtoc, ja' ti mu pasbiluc ti c'obale”, xchi ti vinic li'to —xchiic.

⁵⁹ Yan vuelta mu co'oluc ti c'usi laj yalic nixtoc.

⁶⁰ Hech yu'un laj sva'an sba ti o'lol ti mero totil palee. Hech laj sjac'be ti Jesuse:

—¿C'u yu'un mu xatac'av? ¿Mi melez ti c'usi chal ti viniquetique? —xut.

⁶¹ Mi jp'eluc muc xtac'av ti Jesuse. Ti mero totil palee laj xcha'jac'be nixtoc ti Jesuse:

—¿Mi melez ti ho'ot ti Cristoote ti t'ujbilot yu'un ti Diose? ¿Mi ho'ot snich'onot ti Diose ti ja' pasbil ti muc' cu'untique? —xut.

⁶² Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ho'on —xchi—. Ti yan c'ac'al chaq'uelucun, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, ti te nacalun ti sbats'ic'ob ti

Diose, ja' ti jelaven sp'ijile. Chaq'uelic ti chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc —xchi ti Jesuse.

⁶³ Ti mero totil palee laj sjat sc'u'. Yu'un ti laj sjat sc'u'e, yu'un tsots smul laj sta ti Jesuse tscuy. Hech laj yalbe ti crixchanoetique:

—Va'i, Dios tscuy sba. ¿C'u yu'un ti jc'antic yan rextico? ⁶⁴ Laj xa ava'yic ti tstoy sba ti stojol ti DiOSE. ¿C'usi chanopic? —xut.

Scotolic laj yalbeic smilel ti Jesuse.

⁶⁵ Oy lic stubtabeic sat ti Jesuse. Oy laj smacbeic ti sate, hech lic smajic. Hech laj yalbeic:

—Alo ca'itutic much'u laj smajoti —xchiic.

Ti yabat ti totil palee tsots imajvanic uc.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti laj smuc ti yo'nton ti Jesuse

(Mt. 26.69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Ti Jesuse te ti xcha'cajal na oy. Ja'uc ti Pedroe te ti yalbal te ti yamaq'uul ti sna ti mero totil palee. Te ital jun squiara ti mero totil palee. ⁶⁷ C'alal laj yil ti te chc'atin ti Pedroe, laj sq'uelbe sat, hech laj yalbe:

—Ho'oti, laj achi'in uc ti vinic ti liquem tal ti Nazarete, ja' ti Jesus sbie —xut.

⁶⁸ Ti Pedroe laj smuc ti yo'nton. Hech itac'av:

—Mu xcojtiquin. Mu jna' ti c'usi chavale —xchi.

Hech iloc' batel ti Pedroe, te ba va'luc ti bu muc'ta ti'na. Ja' hech yorail i'oc' quelem. ⁶⁹ Ti quiarae yan vuelta laj sq'uel ti Pedroe, hech lic yalbe ti much'utic te oyique:

—Ja' xchi'il avi to —xchi.

⁷⁰ Ti Pedroe laj xcha'muc yan vuelta ti yo'nton. Li' ti j'oq'ui i'albat yan vuelta ti Pedroe yu'un ti much'utic te oyique:

—Melel ti ho'ot achi'inoj abaic xchi'uc. Ho'ot liquemot tal ti Galilea uc yu'un co'ol chac'opojic —x'utat.

⁷¹ Hech yu'un ti Pedroe lic sva'an ti rextico ti Diose. Hech laj yal:

—Yiloj ti Diose mu xcojtiquin ti vinic ti chavale —xchi.

⁷² I'oc' yan vuelta quelem. Ja' xchibal xa vuelta. Hech yu'un ti Pedroe it'ab ti yo'nton ti c'u che'el i'albat yu'un ti Jesuse: “C'alal sta yorail ch-oc' xchibal vuelta quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta”, ti x'utate. C'alal hech it'ab ti yo'nton ti Pedroe, lic yoc'ta sba.

15

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti ic'bil ibat ti stojol Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ti yoc'omal c'alal isacub ti osile scotol ti totil paleetique xchi'uc scotol ti moletique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc scotol ti much'utic oy yabtelic cu'untutique laj xchapambeic sc'opilal ti Jesuse. Chucul laj yiq'uic batel. Ba yaq'uic entrecal ti stojol ti Pilatoe. ² Ti Pilatoe hech laj sjac'be ti Jesuse:

—¿Mi ho'ot ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque? —x'utat.

Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ho'on —xchi.

³ Ep isa'bat smul ti Jesuse yu'un ti totil paleetique. ⁴ Yan vuelta hech ijac'bat yu'un ti Pilatoe:

—¿C'u yu'un mu xatac'av? ¿Mi mu xava'i ti yac'oj sba chasa'bot amule? —xchi.

⁵ Mi jutuc muc xtac'av ti Jesuse. Hech yu'un ich'ay yo'nton ti Pilatoe.

Ja' sc'opilal ti ichapambat sc'opilal ti Jesuse yu'un chmilat

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Hech stalel o ti yorail q'uin tscolta batel jchuquel ti jujun habil ti gobernadore, ja' ti Pilatoe. Ja' tscolta

ti much'u tsc'an ti crixchanoetique. ⁷ Oy to ono'ox jun jchuquel, Barrabás sbi. Te chucul xchi'uc xchi'iltac yu'un oy much'u laj smilic c'alal laj stsob svinictac laj scontrain ti gobiernoe. ⁸ C'alal te stsoboj sbaic ti crixchanoetique, lic sc'ambeic ti Pilatoe ti ac'o scolta jun jchuquel hech chaj c'u che'el tspasilan ono'ox ti jujun habile ti yorail ti q'uine.

⁹ Itac'av ti Pilatoe, hech laj sjac'be:

—¿Mi ja' chac'anic ti jcolta batel ti ajvalil avu'unique, ho'oxuc ti judiooxuque? —xchi.

¹⁰ Yu'un ti hech laj yal ti Pilatoe yu'un laj sna' ti scoj sbic'tal yo'ntonic ti laj yaq'uic entrecal ti totil paleetique. ¹¹ Ti totil paleetique laj stsob sc'opic xchi'uc ti crixchanoetique ti ja' ac'o sc'ambeic ti Pilatoe ti chcol ti Barrabase. ¹² Itac'av ti Pilatoe hech laj xcha'jac'be yan vuelta:

—¿C'usi chcctic ti Jesuse, ja' ti ho'oxuc laj avalic ti ja' ajvalil scuyo j sba cu'untutic, ti xachiique? —xchi.

¹³ Tsots ic'opojic scotolic. Hech laj yalic:

—¡Milo ti cruz! —xchiic scotolic.

¹⁴ Ti Pilatoe hech laj sjac'be:

—¿C'usi smul avu'unic? —xchi.

Más tsots ic'opojic scotolic:

—¡Milo ti cruz! —xchiic.

¹⁵ Ti Pilatoe yu'un laj sc'an ti lec ch-ilat yu'un ti crixchanoetique, hech yu'un laj scolta batel ti Barrabase. Ti Jesuse i'ac'at entrecal yu'un chich' acial, yu'un chba milatuc ti cruz.

¹⁶ Hech yu'un ti yajsoldado ti gobernadore laj yiq'uic ochel ti yut cabildo, ja' ti Pretorio sbie. Te laj stsob sbaic tal scotol ti xchi'il ti soldadoile. ¹⁷ Laj slapbeic poco yaxal c'u'il ti Jesuse. Laj spech'ic ch'ix, laj yac'beic ti sjol.

¹⁸ Hech lic slabanic:

—Ho'ot ajvalilot mati yu'un ti achi'iltaque —xutic.

¹⁹ Laj smajbeic ti sjol aj. Laj stubtaic. Laj squejan sbaic ti stojol yu'un tslabanic. ²⁰ C'alal laj yo'ntonic laj slabanique, laj sloq'uesbeic ti yaxal c'u'ile. Laj xcha'lapbeic sc'u' nixtoc. Laj yiq'uic batel, ba smilic ti cruz.

Ja' sc'opilal ti imilat ti cruz ti Jesuse

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ C'ot snup ti be jun jchi'il liquem tal ti balumil Cirene sbi. Simón sbi ti vinique. Ti Alejandro xchi'uc ti Rufoe, ja' stot ti Simone. Ja' chmu tal ti Jerusalén. Ti soldadoetique laj yac'beic sq'uechbe batel scruz ti Jesuse.

²² Ic'otic ti bu balumil Gólgota sbi. Gólgota, ti xchie, ja' Baquel Jolal, xchi c'alal jelavesbil. ²³ Laj yac'beic yuch' vino capbil xchi'uc mirra. Ja' smacobil sc'uxul ti mirrae. Mu sc'an xuch' ti Jesuse. ²⁴ C'alal laj xa sjipanac ti cruz ti Jesuse, laj spasic al chil ti much'u chc'ot ti sventa ti sc'u' spoc' ti Jesuse. Hech laj xch'acbe sbaic ti sc'u' spoq'ue.

²⁵ Ja' baluneb ora sob ic'luman ti c'alal laj sjipanac ti cruz ti Jesuse. ²⁶ Te pac'al ti sjol scruz yo' bu ts'ibabil c'usi smul ti Jesuse. JA' TI TOTIL AJVALIL YU'UN TI JUDIOETIQUE, xchi ts'ibabil ti sjol scruz. ²⁷ Te laj sjoc'anic uc cha'vo' j'eleq'uetic. Ja' laj xchi'in ti Jesuse, jun ti sbats'ic'ob, jun ti sts'et ti scruz ti Jesuse. Cacal ti o'lol ti scruz ti Jesuse. ²⁸ Hech its'aqui ti hech ts'ibabil comel ti sc'op Diose: “Co'ol ch-ac'bat castigo xchi'uc ti jmulaviletique”, ti xchie.

²⁹⁻³⁰ Scotol ti much'u i'ech' ti be laj slabanic. Laj sjim sjolic. Hech laj yalic:

—Q'uelo avil, ho'ot ti chajin ti templo yu'un ti Diose, ti chacha'pas ti oxib no'ox c'ac'al chavale, coltao aba quiltic. Yalan tal ti cruz —xchiic.

³¹ Co'ol ilabanvanic ti totil paleetique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojo sbaique. Hech laj yalbe sbaic:

—Ep ti much'u laj scoltae. Tana mu xa xu' scolta sba.
³² Cristo tscuy sba, ajvalil cu'untic tscuy sba. Ac'o yaluc tal ti cruz ti ora yu'un hech ti jq'uelitic, hech ti jch'untic —xut sbaic.

Co'ol laj spasic uc ti j'eleq'uetique, ja' ti much'u co'ol ijoc'anatic ti cruz xchi'uc ti Jesuse. Laj slabanic uc.

Ja' sc'opilal ti icham ti Jesuse

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Ti o'lol c'ac'al i'ic'ub ti osile. Ic'uben icom oxib ora.

³⁴ Ti oxib ora mal c'ac'al tsots ic'opoj ti Jesuse:

—Eloi, Eloi, lama sabactani —xchi. Dios cu'un, Dios cu'un, laj xa acomesun, xchi c'alal jelavesbil.

³⁵ Laj ya'yic cha'vo' oxvo' ti much'utic te va'ajtique.

—A'yo me ava'i, ja' chic' tal ti Elíase —xchiic.

³⁶ Jun ibat ti anil, ba stam talel esponja. Laj sts'aj ti vinagre ti esponjae, laj slic muel ti te', laj yac'be sts'uts'un ti vinagree ti Jesuse. Hech laj yal:

—Malaic to, jq'uelitic mi chtal coltaatuc yu'un ti Elíase —xut ti crixchanoetique.

³⁷ Ti Jesuse tsots ic'opoj yan vuelta, hech icham. ³⁸ Hech yu'un ti muc'ta poc' te joc'ambil ti yut ti templo te ti Jerusalén, ja' ti velo sbie, ijat ti o'lol. Ja' ijat yal tal ti cajale. Cha'lic ic'ot. ³⁹ Ti capitan soldadoe te va'al ti stojol ti Jesuse. C'alal laj yil ti tsots ic'opoj ti Jesuse c'alal icham, hech laj yal:

—Melel ti ja' Snich'on Dios ti vinic li'to —xchi.

⁴⁰ Te oy uc cha'vo' oxvo' antsetic. Nom va'ajtic. Ja' ti Maríae ti liquem tal ti Magdala, xchi'uc ti Salomee, xchi'uc ti yan Maríae, ja' ti sme' ti Josee xchi'uc ti Jacoboe, ja' ti biq'uit Jacobo ch-albat sbie. ⁴¹ Avi antsetic li'to laj xchi'inic batel ti Jesuse c'alal chanav te ti Galilea. Ja' laj smac'linic ti Jesuse. Te va'ajtic uc ep yan antsetic ti laj xchi'in talel ti Jerusalén ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti imucat ti Jesuse
(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ C'alal icham ti Jesuse, ja' yorail ti jchapan jbatutic yu'un ti jcux co'ntontutic ti oc'ome. Hech yu'un mal xa c'ac'al ital jun jchi'il, José sbi. Ja' liquem tal ti jteclum Arimatea sbi. Ja' yich'oj yabtel te ti templo ti Josee. Pasbil ti muc'. Ja' yac'oj sba tsmala ti chtal spasucutic ti mantal ti Diose. Muc xi', ba sc'opon ti Pilatoe. Ba sc'ambe stacopal ti Jesuse. ⁴⁴ C'alal laj ya'i ti Pilatoe ti icham xa ti Jesuse, ich'ay yo'nton yu'un mu'yuc bu yiloj ti chcham ti ora ti much'u chjipanat ti cruz. Hech lic stac ti iq'uel ti capitan soldadoe. Laj sjac'be mi melet ti icham xae. ⁴⁵ I'albat ya'i yu'un ti capitan soldadoe ti chamen xa ti Jesuse. Hech yu'un ti Pilatoe laj yalbe ti Josee:

—Xu' chaloq'uesbe ti stacopale —xchi.

⁴⁶ Ti Josee laj sman poc', laj syales ti cruz ti stacopal ti Jesuse, laj xpix ti poc', laj yac' ti yut ch'en. Jombil ti ton ti ch'ene. Laj sbalch'un talelet muc'ta ton, hech laj smac ti ti'ch'ene. ⁴⁷ Ti María ti liquem tal ti Magdala xchi'uc ti yan María ja' ti sme' ti Josee, ja' laj yilic ti bu laj yaq'uique.

16

Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti Jesuse
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ C'alal i'ech' xa ti sabadoe ja' ti yorail ti jcux co'ntontutique, ti María ti liquem tal ti Magdala, xchi'uc ti yan María ja' ti sme' ti Jacoboe, xchi'uc ti Salomee laj smanic poxil ti jun smuil yiq'ue, yu'un sc'an chba spoxtabeic sbec'tal ti Jesuse. ² C'alal isacub ti osile ti domingoe, ja' ti sba c'ac'alil ti semanae, ic'otic ti ch'en. Iloc' xa ti c'ac'ale ti c'alal ic'otique. ³ Hech laj yalbe sbaic:

—¿Much'u chisbalch'umbucutic loq'uel ti tone ti mac-bil ti ti'ch'ene? —xut sbaic.

⁴ Yu'un muc' ti tone smacoj ti ti'ch'ene. C'alal hech yac'oj sba chlo'lajic, ic'otic ti bu ti ch'ene, laj yilic ti balch'umbil xa loq'uel ti muc'ta tone. ⁵ C'alal i'ochic ti yut ch'ene, laj yilic jun unen vinic x'elan te nacal ti stojol sbats'ic'ob ti antsetique. Nat ti sc'u' slapoje. Sac ti sc'u'e. Hech ixi'ic ti antsetique.

⁶ Ti unen vinique hech laj yalbe:

—Mu me xaxi'ic. Jna'oj ti ja' chasa'ic ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete, ja' ti icham ti cruze. Icha'cuxi xa, mu xa li'uqui. La' q'uelo avil ti yav bu laj yaq'uique. ⁷ Batanic, ba albeic ti Pedroe xchi'uc ti yan yajchanc'opetique ti ja' chbaej la batel avu'unic ti Galilea ti Jesuse. Te chc'o aq'uelic hech chaj c'u che'el laj yalboxuc ono'oxe, xavutic me —xchi.

⁸ Toj xi'el ic'otic ti antsetique. Iloq'uic ti ora ti ch'en, ibatic ti anil. Mu'yuc much'u laj yalbeic ti hech laj sq'uelique yu'un ixi'ic.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Maríae,
ja' ti liquem tal ti Magdala*

(Jn. 20:11-18)

⁹ Ti sob domingo icha'cuxi ti Jesuse, ja' ti sba c'ac'alil ti semanae. Primero laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Maríae, ja' ti liquem tal ti Magdala, ja' ti illoq'uesbat hucvo' pucuj ti yo'nton yu'un ti Jesuse. ¹⁰ Ibat ti Maríae, ba yalbe ya'yic ti yajchanc'opetique ti ja' ono'ox xchi'inojic ti Jesuse. Chich'ic mul, ch-oq'uic ti yajchanc'opetique ti c'alal c'ot taatuc yu'un ti Maríae. ¹¹ C'alal laj ya'yic ti laj yil ti Maríae ti cha'cuxem xa ti Jesuse, muc xch'unic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac' sba ti q'uelel ti stojol cha'vo' ti much'u ch'umbil sc'ope

(Lc. 24:13-35)

¹² Patil ti Jesuse laj yac' sba ti q'uelel ti stojol cha'vo' ti much'u ch'umbil sc'ope ti c'alal yac'oj sba chanavic batel ti be yo' bu chobtic. Yu'un laj sjel ti sat ti Jesuse hech yu'un muc xojtiquinic ti ora ti ja' ti Jesuse. ¹³ Hech yu'un patil ti cha'vo'ique isutic batel ti Jerusalén, ba yalbe ya'yic ti yantique. Muc xch'umbat sc'opic yu'unic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj spas comel ti mantal ti yajchanc'opetique

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Ti patil laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti buluchvo' yajchanc'opetique c'alal chve'ique. Laj stabe ti alal ti muc sc'an xch'unique yu'un tsots ti yo'ntonique. Yu'un muc spasbeic ti muc' ti sc'ope ti much'utic i'albat yu'unique ti icha'cuxi xa ti Jesuse.

¹⁵ Hech lic yalbe:

—Batanic, xanavanic ti scotol balumil. Cholbo ya'yic ti lequil ach' c'ope scotol crixchanoetic. ¹⁶ Scotol ti much'utic chch'unique, ti chich'ic ho'e, ja' chcol. Scotol ti much'utic mu xch'unique, ja' chba ac'batuc castigo. ¹⁷ Oy señailetic chc'ot ti pasel ti sventaic ti much'utic chch'unique. Ti jventa tsloq'uesic pucujetic ti yo'ntonic crixchanoetic, chc'opojic ti ora no'ox ti yantic c'opetic. ¹⁸ Repenta mi tsta orachon, mu xti'atic yu'un. Repenta mi chuch' ti c'usi chmilvane, mu xchamic yu'un. Mi chac'beic sc'obic ti sjol jchameletic, hech chcolic ti jchameletique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti imu batel ti vinajel ti Jesuse

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ C'alal laj yo'nton laj sc'opon comel ti yajchanc'opetique ti Jesuse, i'ic'at muel ti vinajel. Te c'ot nacluc ti sbats'ic'ob ti Diose. ²⁰ Ti yajchanc'opetique ba xcholic ti sc'op Diose ti sjoylejal balumil. Ja' xchi'inojic ti abtel ti Cajvaltique. Laj yac' ti q'uelel ti Cajvaltique ti ja' sc'op ti chcholbate yu'un laj yac'be spasic ep jchop o abteletic.

Ja' ti ach' Testamento: ja' sc'opilal ti Jesucristoe ja' ti
Jcoltavanej cu'untique

New Testament in Tzotzil Huixtan; tzo (MX:tzo:Tzotzil)

copyright © 1995 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tzotzil

Dialect: Huixtan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tzotzil, Huixtán [tzo], Mexico

Copyright Information

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tzotzil

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Mar 2019 from source files dated 1 Dec 2018

bfc04b0b-e3f6-5d33-a55e-c38b6d9b8579